

Anul XVII. évi.

Arad, 1934. okt. 16 5.

Kulturpalota Könyvtára
Arad
Palatul Cultural

40. szám

Primredactor — Főszerkesztő
Chefredakteur
REINHART GYULA

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

Meșteșugarii din Brăila cer camere de meserii și credit de stat

În sala tribunalului „Passalaqua” s'a ținut o populată întrunire a meseriașilor din orașul nostru, sub auspiciile Ligii generale a meseriașilor patroni, filiala Brăila.

D. Ilie Pavelescu, președintele filialei Brăila, spune că dezideratele clasei meseriașilor și în deosebi a micilor patroni, sunt multe, dar nu va discuta decât asupra acelor care se pot realiza acum.

Cere anularea amenzilor aplicate de Casa centrală a asigurărilor sociale, cum și iertarea restanțelor de cotizații până în anul 1933.

Protestează apoi împotriva modului cum înțelege camera de muncă să-și facă datoria, care protejează numai pe salariați.

Incheie rugând ca în moțiunea ce se va înlocui, să se solicite statului să acorde credit și micilor meseriași, așa cum a ajutat marea industrie.

D. Florea Vultur — Galați, cere să se înființeze Camere de meserii, așa cum s'a creat pentru toate celelalte categorii profesionale.

Propune ca în sesiunea parlamentară ce se va deschide la 15 Noembrie, acest deziderat să fie adus în discuția corpurilor legiuătoare.

D. Nița Marinescu, protestează împotriva felului cum își exercită atribuțiunile, organele fiscale cari chiar dacă n'au ordine dela centru, aplică sechestrul chiar pe uneltele meseriașilor rămași în urmă cu plata impozitelor, lăsându-i astfel muritori de foame.

D. A. Bercovici — Galați, face apel la solidaritatea meșteșugarilor, fiindcă numai așa se va putea obține o soluție favorabilă pentru dolanțele formulate.

Își exprimă apoi părerea că cotizațiile către Casa asigurărilor sociale trebuiesc încasate în raport cu puterea de plată fiecărui meseriaș.

Incheie cerând autonomia Casei asigurărilor sociale și încredințarea administrației numai aleșilor din rândurile membrilor asigurați.

D. Dumitru Ionescu, secretar general al Ligii micilor meseriași, din Galați, protestează împotriva meseriașilor clandestini și cere să se ia măsuri contra acelor cari n'au brevete de capacitate.

În urma celor discutate s'a votat următoarea

MOTIUNE

Liga generală a meseriașilor patroni din Brăila cu prilejul întrunirii ținută Duminică 30 Septembrie examinând nedreptățile ce se fac clasei meșteșugarilor, cere:

Anularea tuturor amenzilor de orice fel aplicate de Casa Centrală a asigurărilor sociale, cum și iertarea restanțelor din cotizațiile meseriașilor patroni, datorate acestei instituții, până la 1 Aprilie 1933:

Suprimarea importului de materii prime din străinătate, cari se pot fabrica în țară, pentru a se încuraja industria indigenă și înlătura șomajul;

Crearea unei legi de organizare a meseriilor în care să se prevadă că nimeni nu are dreptul de a profesa și lucra pe cont propriu, dacă nu posedă brevet de capacitate.

Înființarea unui credit de către stat, pentru încurajarea micilor meseriași patroni, în condițiile în cari a fost ajutată marea industrie.

Crearea Camerilor de meserii, în cari să fie înglobați numai meseriași calificați;

Să se ia măsuri împotriva invaziei fiscale și să se instituie noi comisii de impunere, cari

Existența micii industrii din România este strâns legată de soarta cooperației

Câteva observațiuni din regulamentul legii bancare.

De: IULIU REINHART

În Monitorul Oficial apărut la 26 Septembrie s'a publicat regulamentul de aplicare a legii bancare și în consecință legea a intrat în vigoare. Cu totul că pentru reorganizarea băncilor și a aplicării tuturor dispozițiilor legii s'a dat un termen de 5 ani, instituțiile bancare a căror situație a fost zdruncinată pe urma converziunii vor dispărea sau prin fuzionarea cu alte bănci sau vor lichida definitiv.

Cu totul că n-am dorit nicodată intervențiuni din partea Statului în viața economică, trebuie să recunoaștem că a fost nevoie de puțină restrângere a băncilor. Trebuie să ne amintim numai falimentele în miliarde a băncilor Marmarosch-Blak sau Bercovici, din care cauză publicul și-a pierdut încrederea și ca urmare pretutindeni s'au retras depunerile. S'au denunțat împrumuturile paralizând comerțul bancar, care a avut de suferit și din cauza crizei economice mondiale.

Motivarea legii, precum declarațiunile guvernului au tins toate la restabilirea vieții economice normale, și în acest scop pe lângă reorganizarea băncilor a ținut de necesar și revizuirea legii cambiei, precum accelerarea încasării creanțelor pe cale judiciară. Probabil că ca urmare se va restabili situațiunea normală dintre creditor și debitor, că debitorii vor plăti din nou și creditorii își vor primi banii așa cum se cuvine.

Stim că fără credit nu există întreprindere nici industrie sau comerț. Noi deaci o simțem foarte bine, pentru că ne stă la dispoziție prea puțin numerar pentru afaceri, deci suntem nevoiți a ne refugia la înlocuitorul numerarului, la credit, care l-am avut până acum dela bănci, însă deacum înaintea dispozițiunile legii vor îngreuna foarte mult acordarea de credite.

Faptul în sine, că înființarea de noi instituțiuni bancare este condiționată de autorizări, minimalizarea capitalului în municipii la 10 milioane lei celelalte orașe la 5 milioane lei, iar în comunele rurale la 2 milioane lei, precum că capitalul trebuie deplin vărsat la fondarea băncii, iar mai departe că de exemplu în Arad fiecare director trebuie să posedă acțiuni în valoare de cel puțin 200 mii lei exclude dela sine, că în viitor un meseriaș să poată deveni director de bancă.

Va dispărea concurența sănătoasă dintre bănci, care i-a animat la întreprinderi și a efinit dobânzile. Prin strângerea depunerilor a facilitat economia, acum însă noua lege dispune că depunerile trebuie să fie în concordanță cu capitalul și după câteva timp, când vor atinge acest nivel băncile nu vor avea nici un interes de a mări creditele nici de a primi mai multe depuneri, din care cauză viața noastră economică va avea numai de suferit.

De acum înainte, deoarece numai cu capita-

să cuprindă și reprezentanții ai clasei meseriașilor care a se putea face o justă evaluare a puterii de plată a fiecărui contribuabil;

Modificarea legii asigurărilor sociale, în sensul ca să se declare autonomia locală a fiecărei Case de asigurări și care să fie condusă de reprezentanții aleși ai membrilor asigurați, nu numiti

luri mari se vor putea înființa bănci, își vor crea un semimonopol și nu vor mai avea nici un interes de a se ocupa cu afacerilor micilor existențe sau de a-i ajuta. Deoarece băncile numai cu afaceri bancare se pot ocupa, nu vor mai putea lua parte la munca comună în interesul publicului.

Așa de exemplu Banca Comercială din Arad s'a ocupat și cu parcelarea și clădirea de case familiale vânzându-le pe mici rate lunare, creând astfel locuințe proprii și acelor cari de altfel nu ar fi avut ocazia nici odată să devină proprietari. Banca comerțianților în urma legii bancare a fuzionat cu Casa de păstrare generală, deci nu va mai putea continua această afacere.

Numai la o singură dispozițiune remarcabilă a legii bancare voiesc să reflectez încă, și anume că exclude până în a patrulea grad rudele direcțiunii și a comisiei de control din clientela băncii. Această dispozițiune ne pare prea severă, mai ales pentru băncile din provincie, unde chiar clientela cea mai solvabilă va fi exclusă din bancă. Dacă luăm în considerare, că cum ne învăță vechiul testament chiar și Jehova a pedepsit numai până în al șaptelea grad pe cei cari s'au opus legii lui, pe lângă moravurile noastre mai blânde de acum n-i se pare prea severă dispozițiunea referitoare a legii bancare.

Dacă cercetăm vre-o lege vom observa întotdeauna că ocrotește pe unii și se îndreaptă pe de altă parte contra altora. Așa și legea bancară văzută din punctul de vedere a meseriașilor d-abia găsim vre-un favor, însă din cauza că nu va exista concurență între bănci și condițiunile de acordarea creditelor vor fi mai grele. Cum însă avem neapărată nevoie de credite suntem nevoiți a căuta noi surse de credite. Deoarece nu vom fi în stare să fondăm bănci, trebuie să ne adunăm în cooperative, cari vor servi cel mai bine necesităților meseriașilor.

Ca unii conducători de cooperativă a trebuit să-mi treacă imediat prin minte că dacă le merge rău băncilor, cooperativele trebuie să profite neapărat din aceasta. Astfel scoate fiecare un alt înțeles din același text. Cum plutonierul pricepuse din poeticul ordin de zi „nouri negri se adună asupra cerului patriei noastre” că se schimbă timpul imediat a dat ordin că soldații să-și înbrace mantaua. Și eu citesc din legea bancară că avem de așteptat timpuri grele și ca singurul leac propun înființarea de cooperative.

Dacă până acum apelul meu a rămas numai vorbă deșartă, nevoia va sili meseriași să mă asculte și să înceapă cât mai curând înființarea de cooperative.

Soarta meseriașilor depinde de ideea cooperației, acum este ultima ocazie să nu unim să salvăm ce mai putem, deci fiecare să-și facă datoria,

cum se face azi. Casa centrală să rămână numai pentru asigurările de accidente, invaliditate și bătrânețe.

Moțiunea a fost înaintată d-lui prim ministru G. Tătărescu și ministrului muncii și ocrotirilor sociale.

Mit tanulhatunk a bucurestii kiállítás eredményeiből?

Románia ipara jó uton halad a versenyképesség felé. — Most derült ki, milyen nagy szerep vár Erdélyre és a Bánságra.

Nem lehet hosszúéletű az államok egymástól való elzárkózása

Ista: Dr. Rácz Sándor.

Európa több országában életbe léptetett külkereskedelmi korlátozó intézkedések hatása alatt és a valuta védelme érdekében Románia is alkalmazza mindazokat az intézkedéseket, amelyek a külkereskedelem teljes állami szabályozását jelentik. A külkereskedelem szabadságának azt az alapvető elvét, amely az utolsó évtizedekben az egész művelt világon dominált és amely a nemzetek közötti árucserét a háború előtti években csak el nem képzett magasságra emelte.

Az autarchikus gazdasági berendezés jogos-

ságának igazolására létesült a bucurestii-i ipari mintavásár, amellyel hazánk gyáripara és kézműipara azt akarja bemutatni, hogy a külkereskedelmi korlátozó intézkedések dacára a hazai ipar eleget tud tenni annak a kötelezettségnek, amelyet a lakosság ipartermékekkel való ellátása tőle kíván.

Egy-néhány statisztikai adattal akarjuk megvilágítani a hazai ipar mai helyzetét, hogy ezen adatokból levonjuk mindazokat a tanulságokat, amelyek álláspontunk igazolására szolgálnak.

Beszélő számok a hazai nagyipar fejlődéséről

A legutóbbi hivatalos statisztika szerint 1933-ban 3487 ipari vállalat volt Romániában. A háború előtti rendelkezésekre álló statisztika szerint 1911-ben 945 ipari vállalat volt a régi királyságban és így az új politikai helyzetben majdnem három és félszer megsaporodott a hazai ipartelepek száma.

Míg 1911-ben az iparban investált tőke 277.108.406 aranylejt képviselt, addig 1933 évben az iparba 39.828.930.000 lej van befektetve.

Az iparvállalatok könyvelésszerűen kimutatott ezen befektetési összege jóval kevesebb, mint az ipartelepek valószínű értéke, miután az 1920-as évi valutarendezésnél a régi aranylejt, illetve aranykorona értéke 1—1, illetve 2—1 arányban lett könyvelésszerűen átszámítva.

Nézünk meg még egy-néhány adatot, amely

a hazai ipar potenciális értékét mutatja: 1911 évben a régi királyság ipari termelésének összértéke 353.675.310 aranylejt volt, míg 1933. évben 34.940.757.000 lej értéket képviselt. 1911. évben az ipari munkások száma 46.280 volt, míg 1933. évben ez 163.515 főre emelkedett. Az 1911. évben munkabérekben kifizetett összeg 37.666.000 aranylejt képviselt, míg 1933-ban a hazai ipar munkabérek fejében 5.012.999.000 lej összeget fizet ki alkalmazottainak. Mindezek a számok azt igazolják, hogy a román ipari termelés kapacitása sokkal nagyobb mértékben emelkedett, mint ahogy azt akár a terület megnagyobbodása, akár a lakosság számának emelkedése indokolta volt és hogy ezen emelkedés folytán Romániának jelentékeny és intenzíven fejlődő ipari termelésével állunk szemben.

Erdély és Bánság még ma is tökeerős

Ezen fejlődésnek megfelelően a hazai ipar az állam szükségleteinek előteremtésében is hatalmas arányban vesz részt. A 16.941.179.717 lej összeget kitevő egyenes és közvetett adókból az iparra esik 9.126.000.000 lej összeg, míg az adicóális adókból 1.720.000.000 lej összeget visel, úgy, hogy az ipar közvetlenül és közvetve majdnem 11 milliárd lej adóval járul az állam költségvetéséhez.

Vizsgáljuk meg az erdélyi ipar apportját az egész hazai ipar keretében. E tekintetben helyes eredményre csak akkor jutunk, ha az állami statisztikai hivatal által kimutatott adatokat egy kis korrektúrával vetjük alá, miután ezek az adatok csak egy bizonyos szempontból helyesek. A hivatalos statisztika ugyanis a törvényszékek cégjegyzéki hivatalaiban található adatok alapján állapította meg az egyes országrészek ipari vállalatainak tőkeösszegét, holott tudjuk, hogy nagyon sok erdélyi iparvállalatnak Bucarestben van a székhelye és ezen erdélyi vállalatok alaptőkéje a bucurestii-i kontingenshez csatoltatott. Amidőn azonban az egyes országrészek ipari helyzetét egymással szemben akarjuk kimutatni, akkor a kiindulási alap és az összehasonlítási bázis csak az lehet, hogy az ország melyik földrajzi területén fekszik a szóbanforgó ipari vállalat.

Ezek után megállapíthatjuk, hogy a régi királyságban lévő ipari vállalatok alaptőkéje

22.548.374.000, míg az erdélyi és bánáti iparvállalatoké 14.720.669.000. Az arány az erdélyi vállalatok részére mindjárt kedvezőbb lesz, ha a régi királyságban lévő vállalatok tőkeösszegéből levonjuk azon 4.537.471.000 lej összeget, amelyet a petróleumipar képvisel. Ez az ipar ugyanis egy olyan speciális ipara a régi királyságnak, amely földrajzilag természetesen ide van kötve és így logikusan nem szerepelhet a többi iparvállalatok között akkor, amikor olyan ipari vállalatokat állítunk egymással szemben, amelyeket nem természeti adottságuk, hanem az emberi ész és akarat létesített.

A petróleumiparon kívül a régi királyságban investált tőke kb. 18 milliárdot tesz ki, míg Erdély és Bánát iparáé 14 milliárdot és így büszke önértékeléssel megállapíthatjuk, hogy Erdély ipari apportja Nagyrománia egész iparában nem sokkal kevesebb, mint a régi királyságé. Hogy ez a megállapítás helyes, az kitűnik abból is, hogy a régi királyságban és Erdélyben egyformán egyenként 75.000 ipari munkás van alkalmazva, míg az adminisztratív és technikai személyzet száma a régi királyságban 10.898, Erdélyben 8673.

A régi királyság termelésének összértéke a petróleumtermékek értékén kívül 15 milliárd lej, míg Erdélyé 14.7 milliárd.

Az egyes államok középkori elzárkózása sokáig már nem maradhat meg...

Az erdélyi ipar tehát teljes paritással járul hozzá az ország ipari szükségleteinek ellátásában és vállalja mindazokat az állami és szociális terheket, amelyeket az iparral szemben támasztanak. Amíg ezen adatok egyrészt Erdély iparának öntudatát és önértékelését kell hogy emeljék, addig másrészt figyelmestetőül szolgálnak az államhatalomnak arra, hogy az erdélyi iparral szemben ugyanazokkal a módszerekkel kell eljárnia, mint az autochton régi királyságban lévő vállalatokkal szemben.

Bár egyelőre még nincsen szó arról, hogy leépítsék a külkereskedelmi korlátokat, sőt véleményem szerint ezek további mélyítésére lehet számítani, minden gondolkodó ember előtt nem lehet kétséges az, hogy az autarchiának a mai merev formája sokáig fenn maradhat. Teljesen lehetetlen dolog az, hogy a közlekedési eszközök és a technika mai fejlődése mellett az államok a középkori izoláltságnál még sokkal merevebb elzárkózásban éljenek. A gazdasági elzárkózás politikai elzárkózásból ered, azonban alkalmas arra,

hogy még súlyosabb politikai bonyodalmakat okozzon. A jövő útjának távoli horizontján ott lebeg a kereskedelem szabadságának fényt és kultúrát terjesztő napja. Az államok elzárkózása nem lehet hosszú életű és egy szép napon Románia ipara is számolni fog ismét a külföldi versennyel. Amit a hazai ipartól elvárunk és ami az autarchiának talán egyetlen kedvező eredménye, az, hogy egy bizonyos védelem alatt a hazai ipar megerősödik, tartalékokat gyűjt, tökéletesíti ipari termékeinek a minőségét, megneveli magának egy szakképzett munkásgenerációt és így egyenlő erőfeltételek mellett fogja majd felvenni egyszer a versenyt az iparilag fejlett államokkal.

A BÁNSÁGI MUNKAKAMARA TAGLETSZÁMAI ADATAI

A munkakamara választóinak névjegyzékét a törvény értelmében az elmúlt hetek folyamán helyesbítették. A kiigazítás alkalmával számos új tag jelentkezett a névjegyzékbe való felvételre. A most lezárt összesítés alapján a timisoarai munkakamarának összesen 66.234 tagja van. A gyarapodás a múlt évi létszámmal szemben 11.589. A munkakamarában jelenleg 46.588 munkás, 12.404 iparos és 7242 tisztviselő van. A nagyobb városok és egyes megyék szerint a következőképpen oszlanak meg: Timisoara: 10.823 munkás, 2573 iparos, 2884 tisztviselő, Resita 5608 munkás, Lugoj 2140 munkás, Timisorontal-megye 7609 munkás, 5204 iparos, 863 tisztviselő, Caras megye: 9674 munkás, 1287 iparos, 1748 tisztviselő, Severin-megye 9050 munkás, 2344 iparos, 1209 tisztviselő, Mehedinti-megye 1684 munkás, 456 iparos, 578 tisztviselő. Az egyes városokban és megyékben a munkakamarai tagok száma a következő: Timisoara 16.240, Resita 5608, Lugoj 2140, Timisorontal-megye 13.676, Caras-megye 13.249, Severin 12.608 és Mehedinti 2718.

DIAKSZERELEM

A tanár ur a negyedik A-ban esztelen levelet talált a Géza fiúszobában.

— Gyere ki, — formód a gyerekre, — és fekdj le erre a székre.

A fiu ráfekszik a székre, a tanár előveszi a pálcát, nagyokat huz a domborn oldalra és mindent ütés után maga elé mormolja:

— Szeret... nem szeret... szeret... nem szeret...

A negyedik ütés után megelégeli a dolgot.

— Kelj fel, a helyedre mehetsz.

A fiu hátra fordítja a fejét és könyörgő hangon suttogja:

— Tanár ur, még egyet...

ISMET ÚJ IPARHATÓSÁGI BIZTOSA VAN SALONTA MARENÁK

Mint megírtuk, Salonta város tanácsa, mint elsőfokú iparhatóság, menesztette állásából dr. Roiti Mihály iparhatósági biztost, aki hosszú évek óta kereszttül, mint az iparos-ügyek kitűnő ismerője, úgy a felsőbb hatóságok, mint Salonta iparostársadalmának teljes melegegdedésére, hozzáértéssel töltötte be tisztségét.

A városi tanács a menesztett iparhatósági biztos utódául Borcea Onisfor tanácsost jelölte ki, aki azonban sokoldalú elfoglaltsága miatt most a megbízatástól visszalépett. A tanács legutóbbi ülésén tudomásul vette Borcea lemondását és helyette dr. Coelu Moise ügyvédet, városi ügyész bizta meg az iparhatósági teendőik ellátásával.

DER VERBRECHER.

— Angeklagter, seit Ihrer letzten Haft sind drei Jahre vergangen. Warum sind Sie jetzt auf einmal, nachdem Sie sich drei Jahre so gut gehalten haben, plötzlich rückfällig geworden?

— Ich bin nicht rückfällig geworden.

— Wieso?

— Man hat mich nur drei Jahre hindurch nicht erwischt.

EIN KLEINER KAVALIER

„Findest du mich hübsch oder hässlich?“, fragt Tante Lotte ihren kleinen Neffen Kurt.

„Das kann ich nicht gleich sagen“, entgegnet dieser.

„Warum denn nicht?“

„Weil du so leicht beleidigt bist.“

A hazai kisiparosság és középiparunk a szövetkezeti eszmével áll, vagy bukik...

Megjegyzések az új banktörvény most megjelent végrehajtási utasításához.
Irtá; REINHART GYULA

A Hivatalos Lap szeptember 26-iki számában megjelent a banktörvény végrehajtási utasítása, így a törvény most teljes egészében életbe lép. Bár a bankok átalakítására és a törvény összes rendelkezéseinek végrehajtására öt évi túlszámított időt engedélyeztek,

a konverzió által amúgyis meggyengült pénzügyi helyzetek egy igen nagy része részben fúzió, részben felszámolás útján meg fog szűnni.

Ámbár nem vagyunk hívei az állami beavatkozásnak a közgazdasági életbe, mégis el kell ismernünk, hogy

a bankok némi megrendszabályozására szükség volt.

Emlékezzünk csak vissza a Marmorosch Blank és a Bercovici bankok milliárdos bukásaira. Megrendült a bizalom, a betétek elvonását követte mindenütt a kölcsönök felmondása, ami következmény gyanánt a hitelélet teljes megszűnését vonta maga után. Ne feledjük azonban, hogy a világgörízis is behatással volt erre.

A törvény indokolása, nemkülönben a kormány nyilatkozatai éppen a hitelélet helyreállítása és fejlesztése érdekében nemcsak a bankok megrendszabályozását tartotta szükségesnek, hanem a váltótörvény szigorítását is. Ugyanakkor a bírói uton való behajtás meggyorsítása érdekében is hoztak törvényes rendszabályokat. Valószínű, hogy ezek hatása alatt a normális viszony helyreállása adós és hitelező között nem fog elmaradni. Az adósok ismét fizetni fognak és a hitelezők megkapják pénzüket annak rendje szerint.

Tudjuk, hogy hitel nélkül nincs vállalkozás, nincs ipar, nincs kereskedelem. Mi ezt itt annál jobban érezzük, mert a forgalom lebonyolításához szükséges készpénz mennyisége szűken van számunkra kimerve. A pénzt helyettesítő hiteforrásokra fokozottabb mértékben vagyunk tehát ráutalva.

Ezt a hitelt eddig a bankok nyújtották, most azonban működésüket a törvény szigorú rendelkezései nagyon meg fogják nehezíteni.

A bankok alapításának engedélyéhez kötelese,

a numerus clausus, a minimalizált alaptőkek, amelyek törvényhatóságú városokban 10.000.000 lejben, egyéb városokban 5 millió lejben és a falvakban kétmillió lejben állapították meg és hogy az alaptőke felének befizetése már az alapításkor igazolandó, továbbá az a körülmény, hogy pl. Aradon az igazgatóknak fejenként legalább 200.000 lej értékű részvényt kell befizetni, már eleve kizárja, hogy

a jövőben közműiparos valaha is bankigazgatói címet és rangot viselhessen.

El fog tűnni az egészséges verseny a bankok között, amely pedig a vállalkozásra sarkalta őket és olcsóbbá tette a kamatot. A betétek gyűjtésével pedig előmozdította a takarékoskosságot. Most az új törvény arányba hozta az alaptőkéket a betétek összegével és egy bizonyos idő múlva elő fog állni az egyensúly.

Nem lesz érdeke a banknak sem a maga kielégését növelni, sem újabb betéteket elfogadni.

Már pedig ez nagy kárára lesz hiteléletünknek.

Most már, hogy csak nagyobb tőkével lehet bankot alapítani, azok bizonyos monopóliumra fognak szert tenni. Még magasabb lóra ülnek. Nem lesz érdekükben a kisemberek bajaival foglalkozni és azokat támogatni. Minthogy a bankok csupán bankári teendőik lebonyolítására lesznek utalva, nem foglalkozhatnak a jövőben olyan közérdekű dolgokkal, amint azt eddig a köz javára a múltban megtehették.

Igy például

az aradi Kereskedők Bankja foglalkozott parcellázással, kisebb magánházak építésével és eladásával kis havi-részletek ellenében és így több száz kisembert juttatott saját otthonhoz, olyanokat, akik különben sohasem lettek volna háztulajdonosok.

Az aradi Kereskedők Bankja a banktörvény rendelkezése folytán fuzionált az Általános Takarékpénztárral és így ilyen irányú tevékenységet nem fog folytatni.

Még csak egy lényeges rendelkezésre akarok az új banktörvénynek rámutatni. Nevezetesen, hogy negyediziglen zárja ki a bank klientúrájából az igazgatóság és felügyelőbizottság fel és lemenő rokonságát. Ez a rendelkezés túlszigorúnak látszik. Különösen kisebb városokban lévő bankokra nézve furcsa ez a paragrafus, mert ilyen módon a kisebb helységekből

éppen a legfizetőképesebb egyének lesznek kizárva a bank hatásköréből.

Ha most már tekintetbe vesszük, hogy a biblia tanítása szerint a bosszúálló Jehova is csak hetediziglen büntette azokat, akik törvényeinek ellenszegültek,

a mai szelidebb erkölcsök mellett túlszigorúak a banktörvény rendelkezései.

Egy törvény vizsgálatánál mindig annak az egyedekre való előnye, vagy hátránya jön tekintetbe.

Milyen feltételek mellett küld az állam szakmunkásokat külföldi kiképzésre?

Csak román nemzetiségű szakmunkás külföldi kiképzését viseli az állam. Egy évtől három évig terjed az államköltséges külföldi kiképzés ideje és az ösztöndíjasnak köteleznie kell magát, hogy visszatér az országba.

A munkaügyi minisztériumnak régóta szemtől szurt, hogy az általános irányzat ellenére még mindig nagyszámú külföldi szakmunkást alkalmaznak az egyes vállalatok. Külön jelentést kértek ennek okáról a munkaügyi minisztériumba. A munkaügyi felügyelők jelentése azonban nem mondhatott mást, mint ami a tényleges helyzetnek megfelel: azt, hogy kevés a képzett belföldi szakmunkás és ezért a vállalatok kénytelenek még mindig elég jelentékeny mértékben az alaposan képzett külföldi szakmunkások szolgálatát igénybe venni.

A munkaügyi miniszternek és általában a kormány tagjainak az a felfogása, hogy sürgősen ki kell képezetni a külföldön megfelelő számú belföldi munkást és ezekkel kell helyettesíteni a még itt dolgozó belföldieket.

Most már az a kérdés, hogy milyen szempontok szerint válogatják össze azokat a belföldi munkásokat, akiknek külföldi kiképzéséhez a munkaügyi minisztérium is hozzájárulna.

A napokban újabb megbeszélés volt ebben az ügyben Nistor munkaügyi miniszter, Georgiu vezértitkár és Cunesco mérnök, minisztériumi igazgató között. A munkaügyi miniszter a megbeszélés alapján rendeletet is dolgoztatott ki, amelyben meghatározzák a szakmunkások külföldre küldésének módjait. A rendelet első paragrafusa szerint a munkaügyi minisztérium külön alapot látogat a megfelelő előképzéssel rendelkező ro-

Ha az új banktörvényt az iparosság szempontjából nézzük, előnyt alig találunk.

Minthogy azonban kevesebb lesz a hiteforrás és nem lesz verseny, el lehetünk készülve arra, hogy nehezebb feltételek mellett lehet majd a hitel-igényeket kielégíteni.

Már pedig hitelre feltétlenül szükség van.

Az iparosságnak tehát hiteforrásokat kell teremteni.

Bankokat a fentiek után természetesen nem fog tudni alapítani,

tehát hitelszövetkezetekbe kell tömörülnie, mert a szövetkezetek az iparosság közös és egyéni szükségletét legjobban fogják kielégíteni.

Mint szövetkezeti vezetőnek, rögtön eszembe kellett, hogy jusson, hogyha rájár a rúd a bankokra, abból a szövetkezetekre kell előnynek hárulnia. Így olvas ki mindenki mást és mást az azonos szövegből. Jól emlékezünk arra az anekdotára, hogy amikor a legfelsőbb hadiparancs leérkezett a századhoz, az őrmester megmagyarázta a legénységnek annak magasrétos tartalmát, mely így szólt: „Sötét fellegek tornyosulnak hazánk elborult egén”. Az őrmester levonta ebből a következtetést, így olvasta fel a napiparancsot: „holnap köpenyegben lesz rukkolás”... En is így jártam a banktörvény végrehajtási utasításával. Most, amikor „hiteléletünk egét sötét fellegek borítják”,

önkéntelenül is mint egyetlen orvosságot és a legsürgősebb teendőt, a szövetkezetek alapítását hozom javaslatba.

Es ha eddig pusztába kiáltott szó volt ez irányú felhívásom, úgy most a kényszer fogja arra szorítani az iparosságot, hogy szavamat meghallgatva, haladéktalanul megkezdje a szövetkezetek alapítását.

A kis- és középiparosság sorsa a szövetkezeti eszmével áll, vagy bukik. Most, az utolsó órában fogjunk össze. Mentsük, ami még menthető! Ehhez képest tegye meg mindenki kötelességét!!!

mán munkások külföldi továbbképzésére. A második paragrafus azokat a munkaágazatokat határozza meg, amelyekben nem áll a belföldi ipar rendelkezésére elegendő szakmunkás.

Az ágazatok között több kisipari szakma is szerepel.

A harmadik szakasz a munkaügyi miniszterre bízta a kiválogatott munkások kiküldése fölötti végző döntést. A rendelet többi szakaszai szerint

az állami költségen történő külföldi kiképzés egy és három év közötti ideig tarthat.

A külföldi szaktanulmányokra jelentkezők külön vizsgát tartoznak tenni előképzettségük igazolására. A jelentkezőknek kötelezniük kell magukat arra, hogy

külföldi kiképzésük végeztével feltétlenül visszatérnek az országba.

Az illetők külföldi tanulmányainak állásáról időről-időre jelentést kell küldeni a bucuresti-i munkaügyi minisztériumhoz.

A rendelet utolsó szakasza kiköti, hogy

csak kimondottan román nemzetiségű munkások juthatnak hozzá az állami támogatással történő külföldi továbbképzés előnyéhez.

Ez az utolsó szakasz minden külön kommentár nélkül is megvilágítja azt az általános tendenciát, amellyel a tisztán szociális feladatokra alapított munkaügyi minisztérium nemzetiségi politikát kever a mindennapi megélhetési problémákba is.

Jogesetek a kisipar köréből

AZ ELVÉGZETT MUNKA BIZTOSÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY ALAPJÁN AZ E TÖRVÉNY ALTAL FELALLÍTOTT SZAKBÍRÓSÁG KIZÁRÓLAG ELVÉGZETT FIZIKAI MUNKÁK DÍJAI TEKINTETÉBEN VEHETŐ IGENYBE ES CSAK AZOK ALTAL A KATEGÓRIÁK ALTAL, AMELYEKET AZ EMLITETT TÖRVÉNY ELSŐ ÉS MASODIK SZAKASZÁBAN FEL- EMLIT

Ha egy építési vállalkozó, aki mint iparos is működik, nem a tényleg elvégzett építkezés, hanem csak építési tervek elvégzésének díjazását követeli, csak rendes bírót útton és nem a fenti szakbíróságnál kereshet jogorvoslatot

A TIMISOARAI KIRALYI TABLA HARMADIK SZÉKCIÓJÁNAK 5782/933 SZÁM ALATTI ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATA

A fenti elvi határozat nagyjelentőségű, mert tisztázza a kérdést, hogy

kik jogosultak igénybe venni az elvégzett munka megfizetéséről szóló törvény rendelkezéseit.

Ennek a törvénynek gyakorlati alkalmazása kapcsán merült fel az alább részletezett jogeset.

Felperes a következőket adta elő:

R. G. alperes megrendelésére különböző terveket készítettem részére az ő tulajdonát képező telek beépítésére vonatkozólag. A telek kihasználása kétféle módon volt lehetséges. Ennek megfelelően készítettem el a terveket és

nevezett vállalta a munkám megfizetését.

Alperesnek tagadja, hogy megrendelést tett volna a tervek készítésére vonatkozólag. Ellenkezőleg, felperes építész járt el nála és tett beépítetlen telke kétféle módon való kihasználására végett két kidolgozott ajánlatot. Amikor bemutatta a terveket, egyben

kijelentette, hogy azokat díjtalanul készítette.

Csak akkor kell fizetnie, ha az építkezés megkezdődik és ha a terveket elfogadta. Mivel pedig ez nem következett be, a maga részéről nem fizet semmit és a felperes építész nem is követelhet tőle díjazást.

A bíróság lefolytatta az eljárást. Megállapította, hogy

a tervek készítése nem volt ingyenes

és hogy az építész a fennálló szabályok szerint 3 százalékos igényelhet a tervek szerinti összegből. Mivel az építési munka értékét is megállapította a bíróság, kötelezte alperest, hogy 32.000 lej összeget, költségeket és kamatokat fizessen.

Az elsőfokú ítélet ellen, amely a törvényszék által hozott alperes felülvizsgálattal élt. Arra hivatkozott, hogy a végzett munkáról szóló törvény alapján a bíróság csak azokban az esetekben járhat el, ha arra a bíróságnak hatásköre és illetékessége van. Az építész ugyan építési vállalkozó és azt, hogy kisiparos, igazolta az aradi kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával,

megemlíti, hogy az ügy az elvégzett munka megfizetésének biztosításáról szóló törvény végrehajtására alakult bíróság hatáskörébe és illetékessége alá.

A törvény címe szerint azt abból a célból hozták, hogy az elvégzett munkák díjait biztosítsa, mert

a törvény első szakasza az elvégzett munka meg nem fizetése, az ilyen munkáknál az előlegek meg nem fizetése és az elvégzett munkának nem a megállapodás értelmében és nem a megfelelő anyagból való elkészítése, avagy a vállalt munkájának, illetve a ténylegesen elvégzett munkának szerződés szerinti be nem tartása miatti perkeket utalja ennek a bíróságnak hatáskörébe.

Tehát már az első szakasz részletesebből és magából a törvény címéből is kitűnik, hogy

Hogy állunk az új házak adómentességével?

A parlament tavaszi ülésének utolsó napjaiban látott napvilágot az a kétszakaszos törvény, amely szinte észrevétlenül vegyült el a megszavazott törvények között, bár igen fontos intézkedéseket tartalmaz az újonnan épített házak adómentességéről.

Május 5-én jelent meg a Monitorul Oficialban ez a két szakaszos törvény, amely az egyénes adókra vonatkozó 1933-as törvény 17. szakaszának 2/a) pontját, amely az új ingatlanok részére jelentékeny és 10—20 évig terjedő adómentességet biztosított, radikálisan módosítja. Ez a törvény az eddigi kedvezményt megszünteti és

csak 3 éves adómentességet engedélyez az egyetlen építendő kisházakra, amelyek nem állanak több, mint 5 szobából, melléképítményekből és az egész épület felülete nem nagyobb 250 négyzetméternél.

Az 5 szoba esetleg két lakást is képezhet. Látjuk tehát, hogy

az adómentesség kizárólag magán, vagy leg-

feljebb egyébről házakra vonatkozik, mert a törvényhozás csak azokat kívánja kedvezményben részesíteni, akik szerény eszközökkel igyekeznek maguknak saját otthonát építeni. Az előbbieknél nagyobb, május 5-ike után épült házak nem adómentesek.

Természetesen a törvény a szerzett jogokat tiszteletben tartja, miért is a régebbi kedvezmény megmaradt, nemcsak a május 5-ike előtt lakhatóvá vált új házaknál, hanem azoknál is, amelyek részére az építési engedélyt 1934. május 5-ike előtt kapták, az építkezést ez év augusztus 15-ike előtt megkezdtek és jövő év augusztus 15-ike előtt fejezik be.

csak a ténylegesen elvégzett és a fizikai munkával kapcsolatban felmerült munkapereket tárgyalhatja le a bíróság.

Tekintettel pedig arra, hogy a tervek elkészítése és az ezek után járó munkadíjak ilyen fizikai munkának nem tekinthetők, sőt ellenkezőleg, azok egyenesen szellemi munkát igényelnek,

a bíróság az ügyben nem járhatott volna el, hanem a rendes bíróság illetékességét kellett volna megállapítani.

A timisoarai ítélőtábla helyt adott a felülvizsgálatnak és

a keresetet elutasította

A táblai döntés szerint az elsőfokú bíróság nem volt jogosult eljárni az ügyben, mert az ügy nem a végzett munka biztosításáról szóló bíróság, hanem

a rendes bíróság hatáskörébe és illetékessége alá tartozik.

A tábla indokolása szerint a törvény első és második szakasza csakis az iparosok és kisiparosok által végzett fizikai munkákat és az ezzel kapcsolatos kérdéseket utalja ehhez a speciális bírósághoz. Kitűnik ez a törvény szövegéből, amely szerint

először iparosokról és kisiparosokról beszél és csak ezután emlékszik meg a vállalkozókról. Ezek a vállalkozók azonban csakis akkor vehetik igénybe ezt a bíróságot,

ha a törvénynek az iparosokra és kisiparosokra vonatkozó feltételei reájuk is vonatkoztathatók és ha a vállalkozók kézi (fizikai) munkásokat alkalmaztak, tehát fizikai munkát végeztek el.

A törvényt kommentáló Jonel Jianu rámutatott arra, hogy

az építésszek is a törvény rendelkezése alá tartoznak, ha vállalati munkát végeznek. Nem elég azonban, hogy ez a minőségük igazolva legyen,

hanem az elvégzett munka természetének is olyanak kell lennie, hogy azt fizikai munkának lehessen tekinteni.

Ha tehát az építész csak a tervezési munkájáért indít pert, akkor csak a rendes bíróságot veheti igénybe.

A törvény szerinti speciális bíróság csak ak-

kor illetékes, ha vállalkozási munkát végzett és csakis fizikailag elvégzett, illetve elvégzett munkák után.

A tábla ezzel az indoklással nem vette figyelembe az aradi kereskedelmi és iparkamara által kiállított bizonyítványt, amely szerint az építész kisiparos minősége kétségtelen, mert ebből az építésznek csakis a törvény szerinti jogi minősége tűnik ki, hogy kisiparos és így a törvény rendelkezése alá eshetne, de

nem tűnik ki és nem is igazolható az, hogy az elvégzett perbell munka fizikai munka, sőt nyilvánvaló a tényállás szerint, hogy ez a munka szellemi munka volt.

A tényleges iparosnál is két feltétel a kiindulási alap a bíróság igénybe vételkor: a jogi minőség igazolása és a munka minőségének igazolása.

A tábla a fenti határozatával igen fontos elvi kérdést döntött el.

Általános vélemény volt, hogy mindazok, akik az elvégzett munka megfizetésének biztosításáról szóló törvény első és második szakaszai szerint fel voltak sorolva, minden munkügyi vagy vállalkozási szerződéssel kapcsolatban ennek a bíróságnak hatáskörébe és illetékessége alá esnek.

A tábla szerint csakis a fizikailag elvégzett munkáknál és az ezzel kapcsolatos kérdésekben érvényes ezen törvényes rendelkezés. Tekintettel azonban arra, hogy nem mindig végez az iparos fizikai munkát, hanem sokszor csak szellemi munkát, akkor a törvény szerint a rendes bíróság illetékessége áll meg. A törvény meghatározatalánál a régi viszonyokat vették alapul. A mesteriasul (iparos) szót alkalmazzák a törvény szövegében, már pedig ez igen tágkörű kifejezés a mi törvényünk szerint. Esetről-esetre meg kell tehát vizsgálni, hogy

milyen iparos, milyen munkája, milyen természetű munkának tekinthető,

mert sokszor nálunk az iparos kereskedő is és iparosi tevékenysége mellett szellemi munkát is végez és így a törvény alkalmazhatósága szempontjából a kérdés esetről-esetre dönthető el, hogy speciális, vagy rendes bíróság illetékes. Ha az elvégzendő munka nagy része szellemi munka, akkor a rendes bíróság, ha pedig tényleg elvégzett munkáról és azzal kapcsolatos kérdésekről van szó, a speciális bíróság illetékes.

Közl: dr. Kele Sándor ügyvéd.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

**Prezidens szerző-
mók készítése.**

LADISLAU

ASSAEL

LASZLO

MŰLAKATOSSÁG Arad, Cal. Radnei 35, Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malombereendezések saját modelom után készülnek.

A brasovi ipartestület vigyáz arra, hogy az ország legagilisabb ipartestülete maradjon

Alapszabályok szerint nem köteles rá, mégis összehívja a rendkívüli közgyűlést, hogy alkalmat adjon az iparosságnak sérelmei elpanaszolására.

Mit tett Szabó Béni képviselő és a vezetése alatt álló brasovi ipartestület a brasovi iparosságért?

„A brasovi iparosság erőteljes ipartestületi életet követel” címmel cikk jelent meg Az Iparosban, mely szerint

351 aláírás mellett a különböző kisipari sérelmek letárgyalására a brasovi ipartestület vezetésétől rendkívüli közgyűlés összehívását kéri.

E cikkben az aláírók indokul azt hozzák fel, hogy a június 9-én tartott rendkívüli közgyűlésen az időt adminisztratív jellegű ügyek tárgyalása foglalta le és az ipari sérelmek tüzetes letárgyalására nem kerülhetett sor, stb., stb.

Ugy a fentnevezett cikkben foglaltakkal szemben, valamint az aláírók által kért rendkívüli közgyűlés kérdésére az ipartestület előljárósága szeptember 25-én tartott ülésén foglalkozott és ezen a következő megállapításokat, illetve határozatokat hozta:

1. A brasovi ipartestület vezetősége

vezető helyen foglalkozott mindig a kisiparosság minden kívánságával, sérelmével.

Ezekkel kapcsolatban

az elnökség csaknem hetenkint tart 4—5 órás gyűléseket

és nagyszámú beadványokkal, küldöttség-járással próbál eredményeket elérni. Szabó Béni az ipartestület elnöke, úgy az általános, mint az egyes szakosztályok, valamint egyes kisiparosokat érintő fontosabb kérdésekben is, még a parlamenti szünet alatt is, kizárólag a saját költségén csaknem 2—3 hetenkint utazik Bucurestibe, mely utak az iparosság részére sok értékes eredményt hoztak.

2. Az iparosság sérelmeivel országos viszonylatban is állandóan foglalkozik a vezetőség.

E célból rendezte meg 1933 október havában Szabó Béni, az ipartestület elnöke a székesföld részére a gyergyószentmiklósi iparos nagy gyűlést, ahol 20 pontban került letárgyalásra az iparosság minden sérelme.

A határozatok gondos és részletes feldolgozásban Szabó Béni képviselő, ipartestületi elnök által a képviselőház elé terjesztettek és egy-egy példányban átadattak a miniszterelnök, pénzügy-, ipari és kereskedelemügyi és munkaügyi miniszter uraknak. Hasonló gyűlések tartottak azóta Timisoarán, Clujon, Bucurestiben, melyeken a kormány is képviseltette magát.

3. A brasovi ipartestület f. évi márciusi rendes közgyűlésén, a napirend „évi jelentés” pontjánál újabbban foglalkozott az iparosságot érintő sérelemmel, nagyszámú, korlátlan hozzászólások mellett, ahol egyhangúlag tudomásul vették az e téren végzett emberfeletti munkát.

4. Ennek dacára a vezetőség 1934. július 9-én rendkívüli közgyűlést tartott, melynek két pontja volt: az elnökválasztás és az iparos sérelmek tárgyalása. Az elnökválasztás után a kisiparos sérelmek több, mint 4 órán át tárgyalattak, nagyszámú hozzászólás mellett. Kivéve a társadalombiztosító-törvénnyel kapcsolatos előterjesztést, melynél szótöbbséggel foglaltak állást az elnökség javaslatára a kötelező biztosítás ellen, a többi pontokat mind egyhangúlag fogadták el.

5. Amidőn az előljáróság elismeréssel állapította meg, hogy az ipartestület vezetősége, élén Szabó Béni elnökkel, minden emberileg lehető elkövet a súlyos helyzetbe sodródott kisiparosságért, továbbá amidőn megállapítja, hogy a fentebb említett két közgyűlés a legtárgyalosabb előkészület mellett a legteljesebb szólás szabadság je-

gyében zajlott le, ugyanakkor mély megbotránkozással szerzett tudomást arról, hogy „brasovi kisiparosok” aláírással egyik vidéki kis lapocskában

a legképtelenebb hazugságok és rágalmak jelentek meg a fenti két közgyűléssel kapcsolatban a testület elnökével és vezetésével szemben.

Az előljáróság méltóságán alulnak tartja, hogy e hazugságokkal foglalkozzék. Azonban az iparosságért végzendő jövő munkásság érdekében kötelességének tartja e cikkek ellen a leghatározottabban tiltakozni. A cikkek beküldött pedig figyelmezteti a 60 tagból álló, az iparosság minden rétegét szakma és nemzetiégi különbség nélkül magába foglaló előljáróság, hogy, akik bármilyen célból hasonló minősíthetetlen eljárásra vetemednek s így az iparosság egységét, békéjét megbontják,

az iparosság ellen követnek el bűnös merényletet.

6. A beadvány alapján

Mozgalom az alkalmi munkások és kisegítő alkalmazottak kötelező munkásbiztosító tagsága ellen

Az utóbbi időben számos panasz merült föl, hogy a munkásbiztosító pénztárak eljárást indítottak olyan iparosok és kereskedők ellen, akik falkában kirakodóvásárok idején alkalmoszerűen és ideiglenesen, legtöbbször csak a vásár tartamára, egy-két napra kisegítő személyzetet alkalmaztak és azokat nem jelentették be a pénztárnál. Az ilyen kisegítő személyzet bejelentése fizikailag is lehetetlen. A vásárok előtt ugyanis az iparos és kereskedő rendszerint még nem is tudja, hogy kiket fog kisegítőnek alkalmazni és mire a vásár elmúlik és módjában volna bejelenteni — az már ki is lépett alkalmazásából. Ezenkívül a munkás-

biztosítási könyvecské maga 25 lejbe kerül és az alkalmazott utáni járulékot minimálisan egy hétre kell befizetni. Tehát a biztosítási költségek többre rugnak, mint az alkalmazott egy-két napos fizetése. Ugyanez a helyzet áll fenn azoknál a szombatot tartó italmérokknél és kereskedőknél, akik szombati napokon kisegítőket alkalmaznak. Kétségtelen, hogy a Munkásbiztosító pénztár követelése méltánytalan a ezért az érdekeltek egyes intézményei a központi pénztárhoz beadvánnyal fognak fordulni, amelyben ennek a rendszernek megszüntetését fogják kérni.

MEGOLDÁS.

Schwartz és Weisz üzlettársak voltak. Egy napon Weisz így szólt Schwartzhoz:
— Már elválhatnál a feleségedt?
— Miért?
— Unom.

DIESE FREMDWÖRTER!

Frau Wirzinger liest in der Zeitung: „Rasender Zyklon. 200 Menschen getötet!”
Vorwurfsvoll sagt sie: „Diese Dinge sollten doch endlich verboten werden. Mich haett' unlaengst auch einer fast ueberfahren.”

EINSTEIN.

Ketten beszélgetnek.
— Te művelt ember vagy, mondja az egyik.
— Magyarázd meg nekem, miért lett olyan híres ez az Einstein.
— Hát ide figyelj. Ha a borbélynál egy percig vársz, az úgy tűnik fel neked, hogy már egy óra óta vársz.
— Igen.
— Na és ha egy szép nővel vagy egy óra noszat együtt, az úgy tűnik fel neked, mint egy perc.
— Na és emiatt a blöd vice miatt lett olyan híres!

Védekezzünk a rozsdá ellen

Speciális rozsdavédő festék

HELLONIUM

Tartós, jól fedő, nem pattogzik. Minden színben.

Kérjen speciális ajánlatot. **HEL-LA** Vegyészeti laboratórium, Arad Strada Eminescu

a vezetőség nem köteles a kért újabb rendkívüli közgyűlést egybehívni,

mivel az alapszabályok szerint a tagok egyharmad része (1508-ból 502), helyett csak 337 aláírás van az íveken. Ezenkívül az aláírók között szerepel 12 kontár, ugyanakkor, amikor a kért közgyűlés egyik pontja a kontárok elleni küzdelem, — 9 kétszer írta alá az ívet, 4 van, aki iparáról lemondott, hat, aki még nem tagja az ipartestületnek, 12 olyan, aki bejelentette, hogy nem maga írta alá az ívet. S végül az előljárósági ülésen elhangzott 15 felszólaló szerint az aláírók 80—90 százaléka az aláírásokat az „ipartestület nevében” tett kérésre tették, az aláírási felhívás bemutatásának mellőzésével.

Mindezek dacára az elnökség javaslatára, az előljáróság elhatározta a rendkívüli közgyűlés megtartását, mivel készségesen helyet és alkalmat kíván adni az iparosság sérelmeinek a törvények keretein belül való tárgyalására.

A közgyűlés idejét és helyét, valamint a napirendet névreszóló meghívók útján fogja közölni a vezetőség.

Brasov, 1934. szeptember 25.

A brasovi Ipartestület Előljárósága.

TIMISOARAI ÉPÍTÉSZEK ÉS ÉPÍTŐMESTEREK FIGYELMÉBE

A timisoarai városi mérnökség közli az építészekkel és az építőmesterekkel, hogy az építkezések szintmagassága és építési vonala után járó illetékek kiszámítása iránti kérvényeiket szeptember 30-tól kezdve saját érdekében tíz nappal a munkálatok megkezdése előtt nyújtják be a városi mérnökségnek.

A KERESKEDŐI MINŐSÉGET CSAK OKIRATTAL LEHET IGAZOLNI

A bucurestii tábla IV. tanácsa érdekes határozatot hozott. A Banca de Depuneri si Credit vezetett ugyanis végrehajtást Finkelstein Anna alperes ellen jelzálogos követelésének behajtására. Az adós a konverziós törvényre való hivatkozással, a végrehajtás felfüggesztését kérte azon a címen, hogy a kereskedő, a felvett kölcsönt nem kereskedelmi célokra fordította. A tábla határozata szerint a kereskedői minőséget nem lehet tanúkkal bizonyítani, egyedül lehetséges bizonyítási mód az volna, hogyha a felperes elismeri a per folyamán, hogy a kölcsönt tudomása szerint nem kereskedelmi célokra fordította az alperes. Egyébként a kereskedői minőséget egyedül és kizárólag csak okirattal lehet igazolni.

Invitare

Cooperativa de credit a industriaşilor din Arad va serbători într-o şedinţă festivă, care va avea loc la 21 Octombrie, orele 11 a. m. în sala Casei culturale a industriaşilor, jubileul de 35 de ani dela înfiinţarea sa şi al 12-lea an al reorganizării sale.

Nu va fi un jubileu simplu, ci voim să ne aducem aminte de fondatorii instituţiunii, cari au semănat ideea cooperatiei în Arad şi de aceea, cari acum 12 de ani au început cu o voinţă şi încredere nestrămutată marea operă a reînălţării. Va fi o serbătoare a solidarităţii industriale şi o dovadă că ce este în stare munca desinteresată, jertfa şi iubirea umană. Ca o pildă vie va dovedi aceasta industriaşilor din Arad instituţiunea lor cea mai eminentă.

Păstrarea datinelor rămase dela vechile generaţii şi predarea lor generaţiilor viitoare a fost întotdeauna cel mai frumos obicei al meseriaşilor, pentru că aceste lăsaminte i-au ținut la olaltă, au făcut industriaşii blânzi şi i-au unit, aceasta a fost baza succeselor şi progresului lor.

Cu această ocazie vrea să arate direcţiunea că cât de bine a purtat grija valorilor cari le au fost încredinţate, cum i-au reuşit să facă această instituţiune indispensabilă, la care cu mândrie pot privi cu toţi cari, cu cea mai bună cunoştinţă a lor şi cu iubirea inimii lor au creat această grandioasă operă la care s'au asociat până acum 1350 de meseriaşi.

Astfel de bază morală puternică are Cooperativa de credit a industriaşilor din Arad, care munceşte cu o putere mereu constantă pentru viitor, aduce mereu noi roşuri de mebru însofletându-i cu încrederea în cooperatie, ajutându-i pe drumul greu, plin de peripeţii în viaţă.

Despre progresul material numai atât că în anul 1899 când a fost fondată, bilanţul cooperativei a arătat suma de 68.466 coroane, în anul 1922, înaintea reorganizării a arătat o sumă de 68.227 lei, iar astăzi 37 milioane de lei stă la dispoziţia membrilor.

La această dare de seamă, pentru această serbătoare invităm toţi membri cooperativei noastre şi pe toţi aceia, cari doresc să se ataşeze cooperativei, ca întăriţi în credinţă să păşim la noi ţeluri pe calea care ne a condus mereu înainte dela succes la succes dela o realizare la alta.

Arad, la 3 Octombrie 1934.

Cu salutări frăţeşti

Direcţiunea Cooperativei de credit a industriaşilor din Arad.

Meghivó

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete október 21-én délelőtt 11 órai kezdettel az aradi Iparos Kulrház nagytermében

diszülés keretében ünnepli meg fennállásának 35-ik és ujjaalakulásának 12-ik évfordulóját.

Nem egyszerű jubileum akar ez lenni, hanem meg akarunk emlékezni az intézmény alapítói, akik elvetették a szövetkezeti eszme magvait Aradon és azokról, akik 12 év előtt nagy lelkesedéssel és törhetetlen hittel vették kezükbe a továbbépítés nagy feladatát. Ünnepe lesz ez az iparos szolidaritásnak és bizonyosságtétel mellett, mire képes az önzetlen munka, az áldozatkészség és az emberszeretet. Élő példaként mutatjuk ezt be Arad iparosságának e nagy hivatásu és legfontosabb intézményén.

A előző nemzedékről reánk maradt hagyományokat híven ápolni és a jövő nemzedéknek épen és sértetlenül átadni mindig erénye volt az iparosságnak, mert ezek a hagyományok tartották együtt, tették megértővé, fejlesztették sorában az összetartást, amely alapja minden sikernek és előhaladásnak.

De be akar az igazgatóság ez alkalommal számolni arról is, milyen hű sáfárja volt a reá bízott értékeknek, hogy növelte naggyá az iparosságnak

Üzemredukcióra kényszerült gyáripárunk, mert deviza és behozatali engedélyhiány miatt fogylán van anyersanyagja

Hogyan akarja kivédeni a kormány a gazdasági életet lenyegelő csapást?

A kormány elkésett a külföldi áruforgalom rendezésével. Két hete, hogy megszüntették a kompenzációs eljárást, sőt október elsején túl már nem érvényesek a korábban kiadott behozatali engedélyek sem, és bár október elsején is tulva-gyunk már, az új áruforgalmi rendeletnek híre sincs.

Ez időszereint minden behozatal szünetel. Kompenzációs alapon áru be nem hozható, a Banca Nationala pedig nem ad devizát áru-beszerzésre.

A közvetlen fogyasztásra szánt külföldi áruk hiánya egyelőre zavart nem okoz, annál jobban érzi a nyersanyagok hiányát a gyáripár, amely az utolsó időkből is nehezen tudta már ellátni magát nyersanyagokkal a várta az új áruforgalmi rendet abban a reményben, hogy a nyersanyag-ellátás megkönnyebbül.

A behozatali szabályozása terén azonban mind eddig egy lépés sem történt s a gyáraknak nincs feldolgozandó anyag-készletük, ami arra kényszeríti azokat, hogy takarékosabban bánjanak nyersanyag-raktárakkal.

Ez csak az üzem redukálása és a munkások szabadságolása árán valósítható meg.

Fermészetes, hogy a gyári vállalatok szeretnék elkerülni ezt a kényszerhelyzetet, amely nemzetgazdaságilag annyira káros, de sajnos nem sok remény van a probléma gyors rendezésére. A kereskedelmi tárca vezetésében beállott változás is késlelteti a kérdés rendezését úgy, hogy maga a miniszterelnök kénytelen a problémával foglalkozni. Tatarescu miniszterelnök, dacára annak, hogy a politikai helyzetben előállott események sok idejét veszik igénybe, tárgyalásokat kezdett a jegybank kormányzójával a behozatal és a kivitel új rendszerének kidolgozása tárgyában. A miniszterelnök elvileg a gyáripár álláspontján áll:

vagy devizát kell adni a gyárosoknak a nyersanyagok beszerzéséhez, vagy pedig vissza kell térni a kompenzációs rendszerhez.

A gyáripár természetesen szívesebben venné a devizák kiutalását a Banca Nationala által, erre azonban semmi kilátás nincs, mert a jegybank deviza-készlete állandó csökkenésben van. Ha nem így volna, akkor is nehezen volna külföldi áru beszerezhető deviza-kiutalások mellett, mert a jegybank csak 90 napra ad devizát, a külföldi cégek pedig — amelyek között sok olyan van, amely egy fél év óta vár a kiutalásra —

nem hajlandók három hónapos hitelre szállítani, főképp ha garanciát nem kapnak arra, hogy a kiutalás 90 napra valóban meg is történik.

Marad tehát egyetlen megoldásként a kompenzációs eljárás újra felvétele, amelyből a Banca Nationala 25 százalékos deviza-részesedést kapna. Érdekes, hogy míg más országokban inkább az áru-clearing rendszere vált be, nálunk a kompenzációs árubehozatali rendszer lett népsze-

rűbb, vagy életképebb. Magyarország külkereskedelmi forgalma 70 százalékos clearingben bonyolítatik le, a fennmaradó 30 százalék devizák ellenében vagy kompenzációs alapon. Igaz, hogy a clearing-forgalom sokszor akad a számlák kiegyenlítése miatt, de nem drágítja a behozott külföldi cikkeket, mint a kompenzációs eljárás, amelynél az importőr 20—30 százalékos felárat kénytelen adni az exportőrjének.

A clearing-forgalmat azonban, dacára annak, hogy nálunk nem tud népszerűsége szert tenni, nem lehet teljesen kikapcsolni külkereskedelmi forgalmunkból, mert sok állammal erre szóló szerződésünk van. A kompenzációs alap tehát csak olyan államokkal való forgalmunkban lesz alkalmazható, amellyel clearing-szerződésünk nincs. A miniszterelnöknek a jegybank kormányzójával megkezdett tanácskozásait a pénzügyminiszter fogja átvinni, ha csakugyan ő kap megbízást a kereskedelmi tárca ügyének ideiglenes vezetésére. A pénzügyminiszter gyors elhatározásu, expedatív ember. Ha csakugyan ő vezeti le a tárgyalásokat, ekkor a megoldás sokat nem fog késni, de az érdekelt kereskedelmi és ipari körök attól tartanak, hogy

a pénzügyminiszter túlságosan a jegybank szájára szerinti megoldást fogja választani s ettől félnek azok, akik külföldi áruk behozatalára vannak utalva, vagy pedig exporttal foglalkoznak.

Mindenesetre érdekes jelenség, hogy a külkereskedelmi forgalom a sok korlátozás mellett is a nyári hónapokban redukált, de nem kedvezőtlen képet mutat. Kivitelünk minden cikkben nőtt a múlt év június-július hónapjaival szemben: előállatban 30 millióval, élelmiszerekben 15 millióval, fában 160 millióval, a petróleum volt az egyetlen kiviteli cikk, amelyben exportunk nem emelkedett. Csökkent viszont mindenfajta áruban a behozatal kivéve a gépeket és a nyers fémárakat. Ez megkönnyítette a jegybank valutáris politikáját és előmozdította a belföldi ipar fejlődését.

PRECIZITAS.

Ujgazdagok express első osztályon a Riviérára utaznak. Kinéznek a kupé ablakán és diskurálnak.

— Nézd, Dolfi, — mondja az asszony, — milyen szép arabcszk ez a táj.

— De, Róza, nem úgy mondják, arabcszk, hanem pitagórász.

— Aber, ez a két kifejezés teljesen anonim.

— Ugyan, ugyan, nem anonim, hanem szinagóga.

AH!

Erfinder: — Ich habe einen Hut erfunden, der sich ausdehnt, sobald es regnet, um als Regenschirm zu dienen.

Ein anderer: — Das ist gar nichts. Ich habe eine Wasserleitung konstruiert, deren Hahn Eier legt.

előtt 68,227 lejt tüntet ki és ma 37 millió lej áll a tagok rendelkezésére.

Ehhez a beszámolóhoz és erre az ünnepre hívjuk meg nemcsak szövetkezetünk minden tagját, hanem mindazokat, akik a szövetkezeti eszme mellett akarnak hitet tenni, hogy hitben meg erősödve, új célokat kitűzve haladjunk tovább azon az eddig jól bevált uton, amely sikerről-sikerre, eredményről-eredményre mindig előre vezet.

Arad, 1934. október hó 8-án.

Testvéri üdvözléssel:

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Igazgatósága.

ILLETKES FORUM A BETEGSEGÉLYZŐ
FÜGGŐBEN LEVŐ VALASZTOTT BIROSÁGI
ÜGYEIRE

Vita merült fel abban a tekintetben, hogy a kerületi biztosítási pénztárak milyen módon vizsgálják felül azokat a tartozásokat, amelyeket a munkaadóktól követelnek. A pénztárak legfőbb tanácsa a következő körrendeletet adta ki az ügyben a munkásbiztosítási szervezetekhez: A központi pénztár közigazgatási tanácsának 1934. júl. 19-én hozott határozata alapján mindazok a függőben lévő választottbíróági peres ügyek, amelyek az új törvény életbe lépése előtt keletkeztek és amelyek a különböző országok szerint érvényben volt speciális biztosítási intézmények (Erdélyben kölcsönös balesetbiztosítás) követelésének átengedéséből merültek fel, elbírálás és döntés végett a központi pénztár adminisztrációs tanácsa elé kerülnek, amely a revíziós bizottság véleménye alapján határoz.

MEGSZIGORITJAK A KÉNYSZEREGYEZ-
SÉGRE ES A CSÖDELJÁRASRA VONATKOZÓ
TÖRVÉNY RENDELKEZÉSEIT

Autonescu, Victor igazságügyminiszter a kényszeregyezségre és csödeljárásra vonatkozó törvény módosítását tervezi. A miniszter szigorítani kívánja azokat a feltételeket, amelyeknek alapján a kényszeregyezség elrendelhető és olyan törvénykezést készít elő, amely szerint mindazok az adósok, akik egyezségi kötelezettségeiknek nem tesznek eleget és a megszabott részleteket nem tartják be, nem élvezhetik a kényszeregyezségi törvény előnyeit. Az új törvény előkészítésével a miniszter bizottságot bízott meg, amely már a jövő héten megkezdheti működését. A kényszeregyezségi törvény módosítása különben csak egy részét képezi a törvénykezés modernizálására kidolgozott programnak, amelynek célja a polgári törvénykönyv egységesítése.

KOLLEGEN.

Erster Maler: — Verzeih' mal. Ich muss die Familie da drüben begrüßen. Die Tochter habe ich voriges Jahr gemalt.

Zweiter Maler: — Mensch! Da trauust du dich noch hin?

MAI INKASSZÓ.

— Főnök ur, — mondja az inkasszáns a gazdájának, — ez a szerencsétlen Spitzer megbolondult.

— Hogy, hogy?

— Négykézláb mászkál a műhelyben és nyávog.

— Legalább fizetett?

— Nem, annyira nem volt 'bolond'.

AZ IMPORTÖRNEK NYUGTAT IS KELL BE-
MUTATNI ARRÓL, HOGY AZ ARÚ ELLEN-
RETEKÉT KIEGYENLITETTE

A Nemzeti Bank tudomására hozza az érdekelteknél, hogy mindazok az importörök, akik Csehszlovákiából kompenzációs úton hoztak be árut, kötelesek az importra vonatkozó okmányokkal együtt a nyugtát is bemutatni arról, hogy a behozott árú ellenértékét kiegyenlítették. Ezeken a nyugtákon rajta kell lennie a bemutató bank igazolásának is.

„Öt-tíz kontár álljon össze, alakítson
szövetkezetet, váltson iparengedélyt
és megoldódott a kontárkérdés”...

Szellemes javaslat az eddig megoldhatatlannak minősített probléma teljes elintézésére egy petrosani helyi lapban.

A „Petrozsényi Ujság” című helyi hetilapból közöljük az alábbi cikket, amelynek főindulata és a kérdés megoldására ennek ellenére is föltétlenül alkalmas javaslatát ajánlatos volna megfogadniok a kontároknak.

Elismerem, hogy a „kontár” meghatározás helytelen. Nem illik szakszerűen képzett iparosra, holott a mai kontár rendszeren szabályszerűen képzett, a szakmáját nem ritkán kitűnően értő iparos. Sokkal helyesebb, az „illegális” kifejezés, miután a kontár a maga foglalkozását a törvény előírásainak kijátszásával üzi. Ez az oka annak, hogy mi, akiknek bejelentett iparunk van, kénytelenek vagyunk a kontárnak oroszlanrészét viselni. Ennek a nehéz kérdésnek a megoldására azt ajánlanám, hogy

4—5, esetleg tíz iparengedély nélkül működő kontár álljon össze és közös engedéllyel dolgozzanak. Tömörüljenek szövetkezetekbe s így próbálkozzanak munkához jutni.

Soha senki sem fogja vádolni őket, ha olcsóbban vállalják el a munkát. De amit most csinálnak, azzal lezüllesztik a szakmákat. Az iparos miattuk lett utolsó „kuli”-ja mesterségének. Egy kevés jóakarattal és belátással meg lehet oldani a kérdést.

A szakmai érdekeltségeknek a legnagyobb eréllyel kell védekezni az illegális iparosok kilengései ellen, mert mi volna akkor, ha az összes ma még engedéllyel bíró iparosok, megunva a sok hercehurcát, követnék társaikat. Pedig érthető és nem egészen indokolatlan volna ez az eljárás, hiszen

nem bírják a versenyt azokkal, akik a közter-

hekhez nem járulnak hozzá s így kevesebb költségek lévén, olcsóbban is dolgozhatnak.

Hová vezetne ez? Nem is szabad bevélni, amíg erre a kétségbeesett lépésre sor kerülhet. Kell máris tenni valamit úgy az egyes szakmai érdekeltségeknek, mint az ipartestületeknek.

Az ilyen szövetkezetekbe tömörült és tömörített kisiparosság részt vehet a legnagyobb munkák vállalkozásában is és ha valamelyik kontár sem a szövetkezetekben való dolgozásban részt venni nem akarja, sem önálló engedélyt kívánni, vele szemben azután igazán jogos a törvény teljes szigorának alkalmazása.

Készül az új törvény azok ellen, akik engedély nélküli iparosokkal dolgoztatnak. Ezek ellen a megrendelők ellen

„illegális ipar támogatása” címén szintén eljárást indítanak.

Még nem lépett életbe, de ha valósággá válik, erős támasza lesz a legális alapon működő iparosságnak.

Különösen az építőiparban fordul elő az a viaszos helyzet, hogy

engedéllyel nem rendelkező egyének terveit és munkavállalását olyanok írják alá és adják oda a nevüket az ilyen akcióhoz, akiknek ebben kelleni örködni az iparosság egyetemes érdekei felett.

Ezen az elszomorító helyzeten is segíteni kellene és ebben a kérdésben is súlyos feladatok és kötelezettségek várnak az ipartestületek vezetőire.

„Egy petrosani iparos”.

Valamennyi dohánytőzsdében kapható lesz
a betegsegélyző-bélyeg

A trafikok központi elosztóján a Discom-on kívül valamennyi munkaadói és munkásszervezet is beszerezhet tagjai számára ilyen bélyegeket és szintén megkapja az engedélyezett hat százalékos hasznót.

A munkásbiztosító igazgató tanácsa az elmúlt héten tartott üléseinek egyikén tárgyalta a CAM-nak, illetve a Discomnak azt a beadványát, amelyben a betegsegélyzői bélyegek egyedárusítását kéri. Amint értesülünk, az ajánlat elfogadása ellen számos felszólalás történt, főleg a munkások képviselői részéről, akik azt hangoztatták, hogy ennek

a közel 350 millió értékű bélyeganyagnak egyedárusításba való kintása a CAM-nak és a Discomnak monopolisztikus helyzetét, amely ellen a munkások teljes erővel küzdenek, még csak jobban megerősíti.

Uzzal szemben a munkaadók, főleg a kisiparosok képviselői azzal érvelnek, hogy, amennyiben a dohánytőzsdékben kaphatók lesznek ezek a bélyegek, úgy a munkaadók elsősorban a kisiparosok igen sok vexaturától mentesülnek, mert a jövő-

ben csak az ellenőröknek lesz joguk arra, hogy a bélyegek pontos felragasztásáról meggyőződést szerezzenek és a munkaadókat csak ezen a címen vexálhatják. Kifejtették a munkaadók képviselői, hogy egyébként is tarthatatlan az a helyzet, hogy

ugyanaz az agens, aki a bélyegeket árusítja, ellenőrzést is gyakorol

és büntetési jegyzőkönyveket vehet fel...

A munkások képviselői ezeknek az érveknek hatása alatt a CAM-nak, illetve a Discom ajánlatának elfogadása mellett döntöttek, azonban kikötötték, hogy bármilyen munkaadói, vagy munkásszervezet előzetes kifizetés mellett vásárolhasson tagjainak ellátása céljából ilyen taxa de timbrut és épügy élvezhesse a 6 százalékos jutalékot, mint a CAM, illetve a Discom.

Értesüléseink szerint, a bélyegárusítás új rendszere már a közeljövőben életbe is lép.

ELENK VITA A GAZDASÁGI
HELYZETRŐL.

Két iparos szótlanul megy egymás mellett az utcán. Egyszerre felsóhajt az egyik:

— Haj, haj.

Mire a másik:

— Hm, hm.

Megint az egyik:

— Haj, haj.

— Te, — mondja erre dühösen a másik, —

itt hagylak, ha még tovább is az útszélről beszél.

Itt az esős ősz!

végi ruhaiment

Hoszpodár-hoz küldöm

A t f e s t e n i, vagyis tisztítani.

Arad, Strada Strofescu 13.
és Strada Eminescu 3

A regáti kisiparosok brailai nagygyűlése, a betegsegélyző teljes reorganizálását, a kontárok letörését, a kézműipari kamarák felállítását és a fiskus túlkapásainak megakadályozását követelte.

A kisiparos munkaadók országos ligája népes gyűlést tartott Brailában Bucovsky galati-i iparosvezér elnöke alatt.

Ilie Pavelescu, a brailai liga elnöke volt az első felszólaló, aki feltárta az iparosság és különösen a kisiparosok sérelmeit.

Felszólalásában elsősorban

a betegsegélyző pénztár által kivetett bírságok, valamint az 1933. év előtti hátralékok törlesztését kérte.

Tiltakozott továbbá a munkakamarák módszerei ellen,

mert csak a munkások érdekeit tartják szem előtt.

Végül kérte a hallgatóságot, hogy a megszerkesztendő határozati javaslatban követeljék, hogy

az állam a kisiparosok részére a hitelek folyósítását

ugyanúgy, mint azt a nagyipar részére tette. Florea Vultur (Galati)

a kézműipari kamarák felállítását követelte, tekintettel arra, hogy már minden foglalkozási ágban külön kamarája van. Indítványozta, hogy a november 15-én újból megnyitott törvényhozó testülethez nyújtsák be erre vonatkozó kérésüket, hogy azt tárgyalhassák.

Niță Marinescu tiltakozott a pénzügyi hatóságok túlkapásai ellen, akik

minden utasítás nélkül foglalják le az iparosok szerszámaikat, éhhalálra kárhoztatva a kisembereket ezrelt.

A. Bercovici (Galati) az iparosság összetartásának parancsoló szükségességét hangoztatta, mert csak így érhetik el sérelmeik orvosítását. Annak a véleményének adott kifejezést, hogy

a betegsegélyző pénztár csak az iparosok teherbíró képességéhez mérten hajtsa be az illetékeket.

Indítványozta, hogy

a betegsegélyző pénztárak vezetése a betegsegélyző tagjai által választott vezetőségre legyen bízva.

K. Taráta arra szólította fel az iparosságot, hogy

csak szakmai érdekeikért harcoljanak, mindennemű politika belekeverése nélkül.

Dumitru Ionescu, a kisiparosok országos ligájának főtitkára tiltakozott a kontáriparosok garázdálkodása ellen.

Kérte a legszigorúbb rendszabályok élebe lépését az iparendély és képesítés nélkül dolgozó kontárok ellen.

Végül a következő határozati javaslatot fogadta el az egybegyűlt iparosság:

A Kisiparos Munkaadók Országos Ligája szeptember 30-án Brailában tartott összejövetelén megvizsgálva a kisiparosok helyzetét, kéri:

1.) A betegsegélyző pénztár által kivetett mindennemű bírságok törlesztését, valamint a kisiparosok 1933. évi április 1. előtti tagdíjhátralékainak elengedését;

2.) Az országban előállítható ipari termékek behozatalának teljes betiltását a hazai kisipar védelme és a munkanélküliség leküzdése érdekében;

3.) Az ipartörvény rendezését, amely megtiltja bármilyen ipar üzését megfelelő képesítés, illetve iparendély nélkül.

4.) A kisiparosok támogatására állami hitelintézet felállítását, úgy, hogy azt a nagyipar részére is megtették.

5.) Kézműipari kamarák felállítását, amelyeknek tagjai csakis képesített iparosok lehessenek.

6.) A fiskus túlkapásainak megszorítását. új adókievítő bizottságok kinevezését, amelyekben az ipari munkaadók is helyet kapjanak, hogy az adókievítések igazságosan, minden egyes adóalany teherbíró képességéhez mérten eszközöltesse.

7.) A betegsegélyző törvény megváltoztatását a betegsegélyző pénztárak teljes autonómiája mellett, úgy, hogy azokat a jövőben csak a tagok által választott vezetőség vezethesse, nem ahogyan az ma történik. A biztosító pénztárt csak baleset-, rokkantság- és agkori biztosítás részére maradjon fenn.

A megszavazott határozati javaslatot a miniszterelnöknek és a munkaügyi miniszternek küldötték meg.

A TIMISOARAI IPARKAMARA ÖSZTÖNDIJAI

A timisoarai iparkamara az 1934-35. tanévben huszonnégy, egyenkint ötezer lejes ösztöndíjat nyújt olyan szegénysorsú és jó előmenetelű bányási származású tanulóknak, akik akár bel- földi, akár pedig külföldi kereskedelmi iskolában, kereskedelmi akadémián, vagy pedig ipari iskolában folytatják tanulmányaikat. Az ösztöndíjak elnyerésére vonatkozó kérvényeket 1934. október 31-ig kell az iparkamaránál benyújtani. A kérvényekhez mellékelni kell a szegénységi bizonyítványt, a szülők foglalkozásáról szóló tanúsítványt, továbbá a múlt évi iskolai bizonyítványt, valamint az igazolást arról, hogy a kérvényező a mostani tanévre is beiratkozott.

Hajmosó

hajszaíró

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengi-ház.

APA! MAGYARAZAT.

Móricza panaszkodik, hogy szekundát kapott az iskolában, mert nem tudta, hogy mi a jászol.

— Te számár, — mondja az apa, — nem tudtad, hogy mi a jászol? Hát ha meghal valakinek valaki, akkor az — jászol...

DER MEISTERSCHUTZE.

— Prachtvoll! — Das war ein Blattschuss! Treiber: — Nicht nur das Blatt gnae' Herr, sondern das ganze Gebüsch haben S' getroffen.

Ötven éve halt meg Hans Makart, az osztrák Rubens

Visszaemlékezések a „zenidlis kárpilosság”-re, aki a fiatal Ferenc József Bécsben az élet királya volt.

Irta: SUPKA GÉZA

Ausztria a 19. században valóságos pofozóbábu volt Európának. Előbb kitessékelték az Osztrák-Németalföldről, aztán kikomplimentezték a német császárságból; majd klintrikálták észak-olass birtokaiból, végül egykori vazallusa, a porosz király vert rajta végig a az egésznek koronáztaul ugyanez a porosz király a saját fejére helyezte azt a német császári koronát, amely évszázadok óta a Habsburgok patrimoniuma volt.

Senki ezeket a sorozatos megaláztatásokat nem érezte át jobban, mint Ferenc József, akit az anyja még szilárdan az „Isten kiváló kegyéből való uralkodás” eszmekörében nevelt s aki ezért közel negyedszázadon keresztül szinte meredt rémületben, a hihetetlen felségsértésektől megkövültén élte végig bírodalma lemorzsolódását. De a nagy lelki megrázkódások végül is magához térítették. Az első érzés, amely elfogta, az volt, hogy neki is, de főként osztrák népének elsősorban ópiuma van szükség, hogy a súlyos traumák okozta fájdalmat letompítsa, elfeledtesse. Ősei ilyenkor a nagynevű piktorok álomidézéscsatornához menekültek: IV. Habsburgi Fülöp spanyol király, amikor elveszti Portugáliát, Velasquez művészetében keres vigasztalást, Habsburgi

Albert németalföldi helytartó, amikor az angolok és franciák innen is, onnan is csipegetnek birodalmából, Rubenst hívja meg udvarába s azoknak alkotásait használják feledtetőnek.

A „tehetésgtelen” növendék

Ferenc Józsefnek ebben a kritikus korszakában egy fiatal, alig 29 éves, salzburgi születésű piktor, Hans Makart kerül az útjába, aki mindössze 15 év alatt olyan mánorba borítja az uralkodóházat s vele együtt Bécsét és egész Ausztriát, amintőre még a legnagyobb, művészpártoló uralkodók — egy Perikles, vagy a Mediciek — korában sem akad példa. Mint ahogy nem ismerünk még egy művészt, a legnagyobbakat sem kivéve, akiről egész kor stílusa kapta volna a nevét: mint ahogy a múlt század hetvenes éveit „Makart-stílus” néven emlegetik. S itt nem csupán arra gondolunk, hogy a kor divathőrei Makart-csokrokat, női Makart-kalapokat, Makart-legyezőket hoztak divatba, hogy a színházak Makart-stílusban játszottak, hogy az úri társaság Makart-stíliú estélyeket adott s hogy a tehetségek Makart-stílusban építkeztek. Mindennél többet mond az, hogy ebben az évtizedben maga az életstílus volt Makart-szerű, felpuffantott, felpeszszülő, élvezet, kéjvágy, a 73-as krach tanulságai következtében a pillanatnak élő, dözsölő, hamis historizmusban kéljő s — mint Makart képei maguk is — csakhamar elfekvő, pusztulásra ítélt újbarokk életmód.

Nagy szerencséje volt Makartnak, hogy mint annyi más tehetséget, fiatal korában a bécsi Akadémia, Ruben tanár személyében — mint tehetségtelen, — eltanácsolta a művészi pályáról. Dühében kirokált, hogy Münchenben, Pilotynál mégis felvették s itt szerezte meg az óriási repre-

zentatív kompozíciók iránt való szeretetét anélkül, hogy Pilotyéknek kissé fagyos manirizmusába beleesett volna.

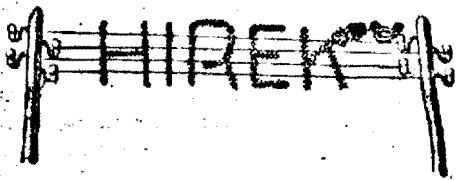
A Makart-stílus megszületik

A másik nagy szerencséje az volt, hogy az egyik leggazdagabb magyar mágnásnak, Pálffy János grófnak műértő szeme megakadt Makart első nagyobb alkotásán, a három részből álló „Modern amoretteken”, ezeket megvásárolta, s a művész nevével ezzel a legjobb körökben lajezta.

Rövidesen egyre-másra kapta a megrendeléseket Bécsből: arisztokraták s a velők egytépőre kíváncsi bankárok (Rotschild, Arnstein Landau) valósággal elhalmozták munkával a fiatal óriást.

Nem telt bele egy esztendő sem s felfigyeltek rá az osztrák hivatalos, sőt legfelsőbb körök is: a császár maga is, akinek ekkori kritikus lelki hangulatáról az előbb szövegtünk. Haza hívták Makartot tanárnak — ugyanarra az akadémiára, amely csak kilenc évvel előtte, mint tehetségtelen kezdőt, kiebudalta őt. Makart pofonra pofonnal válaszolt: nem fogadta el — most már — az akadémiai tanszéket. Ellenben annál nagyobb örömmel vette, hogy Bécs városa — az uralkodó magánpénztárának segítségével — külön műte remházat épített és rendezett be neki: ez a műterem lett a melegágya az egész Makart-stílusnak, a pálmalevelekből, pávatollakból és a szaritott virágokból kötött Makart-bukrétaknak, a egész keleti bazár-tündöklésnek s a Makartról elnevezett életstílusnak, amelyet a bécsi arisztokrata-nők éppúgy, mint a legfelsőbb körök tagjai itt a kásmirkárpitók és párnás kerevetek misztikus hangulatos világában sajátítottak el.

Makart fiatalon nősült és fiatalon lett

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre Intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves kötéseknek árengedmény.

Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Caminul Industriashor-Iparos Otthon.

Uj végrehajtási törvény készül. Antonescu igazságügyminiszter a cernauti ítélő tábla 15 éves fennállása alkalmából adott banketten beszédet mondott, amelyben közölte, hogy az igazságügyminisztériumban készen fekszik az új végrehajtási törvény, amely a végrehajtási és árverési eljárást az egész országra egységesen fogja szabályozni és megszünteti azt a laza helyzetet, amely ma a követelések behajtása tekintetében fennáll. A javaslat a hitel-élet normalissá tételének céljait szolgálja épúgy, mint az új csőd-törvény, valamint a kényszerregezési eljárás reformjára vonatkozó javaslat, amelyek szintén készen várják a parlamenti tárgyalást.

BONYODALMAS SZERELEM.

Egy amerikai újságíró meginterjuvolta Shaw-t, a világhírű angol drámaíró és humoristát.

— Mondja el, Mester, készülő darabjának tartalmát, — kezdte szellemesen az újságíró.

— Nem bánom, — felelte Shaw, — elmondom:

Elő felvonás:

A hős: Szeretesz? — A hősnő: Szeretlek!

Második felvonás.

A hős: Szeretesz? — A hősnő: Szeretlek!

Harmadik felvonás.

A hős: Szeretesz? — A hősnő: Szeretlek!

— Nem értem, Mester, — mondja csalódottan az amerikai. — Hol van itt a bonyodalom?

— A bonyodalom ott van, — felelte Shaw, — hogy a hősnő az egész darabban ugyanaz, de a hős felvonásonként változik.

vegyé két gyerekkel, egy fiúval és egy leánnyal (aki utóbb Koudelka Alfréd ellentérgernagy nevévé lett). Műterme ettől kezdve a szünetes orgiák színhelyévé lett, amelyhez furcsán illett a műterem háttérébe beépített nagy orgona keneteljes hangja. Makart maga, valljuk be, a maga apró, gnómszerű természetével, bozontos hajával és szakállával tulajdonképpen inkább csak tűrt, semmint irányította ezt a műtermében lejátszódó bacchikus életet. Ő a maga személyében szívesebben elődögölt véget nem érő pipázgatások közepe piktortársaival a Kärnthneringen lévő Gause-féle kocsmában, ahonnan tástületesen vonultak át a szomszédos Caffee Kremserbe; itt Makart legnagyobb kilengése az volt, hogy egy-két röpke szóval elcicázott az idültabb korostályhoz tartozó kasszatünderrel.

A „nagy hallgató”

Már ez az egy-két szó is nagy áldozat volt tőle, mert egyébként cökönyösen hallgatag ember volt, akit Bécsben „a nagy hallgató” névvel idéztek. Ha valami előkelő vacsorára volt hivatalos, amelyet a tiszteletére rendeztek, természetesen a legszebb mánásasszonyokat, a legokosabb színésznőket osztották be melléje „szolgálati telre”. Ő azonban csak nagyokat evett, egyébként pedig némán hallgatta szomszédnőinek kétégecsesett fáradozásait, hogy megszólaltassák. Egy ilyen alkalommal a szellemes Josephine Gailmeyer volt mellé „beosztva”. Makart újra egész este elszántan hallgatott. A hosszú vacsora végén aztán az ötletes színészsasszony ezzel a szóval bírta mégis mosolyra a művészt.

— No, most talán más témáról beszélgethetnénk!

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
kisiparosok által készített

elegáns
cipőt kaphat
olcsó árban!

— Mozgalom a korcsmák teljes vasárnapi munkaszünete érdekében. A moldovai metropolita — mint Jasibói jelentik — hosszabb memorandumban fordult a munkügyi minisztériumhoz a korcsmák teljes vasárnapi munkaszünetének elrendelése érdekében. Pimen érsek kifejti emlékiratában, hogy gazdasági és szociális szempontok egyaránt a vasárnapi zárvatartás mellett szólnak. A regáti paraszt vasárnap viszi be gabonáját a városba s ott keresetének egy részét mindjárt el is issza, minthogy a korcsmákat ünnepnap délutánonként nyitva találja. A klérus aggodalommal látja a falusi erkölcsök süllyedését s ezt nagy részben annak tudja be, hogy a korcsmák vasárnap délutáni és esti nyitvatartása alkalmat ad a dorbézolásokra.

Ajánljuk versenyen felülmúló géphajtó- és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, lábtörő, grádli, butorszövet, plüss, arik, butorrugó, mindenféle kárpitoskellek. Zsák, zsineg, kötél, ponyva, tömlő, kender, len, és juta-gyártmányok

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad, új Neuman ház

Nagy sikert arattak az aradi iparos műkedvelők idei szonnyító előadásukon

Hosszu kényassari szünet után szombaton este ismét játszottak az aradi iparosmükedvelők, az „Aradi Vig Színpad” ismét megkezdte működését. A kiváló műkedvelőgárda, amely a múltban anynyi sikeres esttel szórakoztatta törzspublikumát, ezúttal is megszokott fegyelmességgel s ambícióval adta elő a „Koma”, „Raposák”, valamint a „Meztelen ember” boházatokát és még néhány Hecsek és Sajó-tréfát. Az Iparos Otthon zsúfolt nézőterén több mint két órán át hullámzott a nevetés és egy-egy jelenet után felzúgott a taps. Az est szereplői: Bodnár József főrendezővel az élén: Faragó Böske, Kiss Matild, Pataky Zsófia, Kovács Eszti, Gaaly László, W. Boros Frigyes, Spitz Lajos, Tóviaháti János, Bodnár László, Jung Jenő és Mandi László a töltük megszokott könnyedséggel, szívvel, lélekkel játszottak és sok megérdemelt tapcot kaptak.

Műsor előtt W. Boros Frigyes konferánzában kegyeletes szavakkal emlékezett meg a napokban elhunyt Mavrodí kultusz-államtitkárról, aki halála előtt az aradi műkedvelők működési engedélyét aláírta. A közönség az elhangzott beszéd után felállással róttá le kegyeletét. Műsor után tánc volt, amely kitűnő hangulatban a kora reggeli órákig tartott.

— A vám-különbözetek adóbonokkal is fizethetők. A pénzügyminiszterium, mint Bucurestiből jelentik, értesítette a pénzügyigazgatóságokat, hogy a kereskedők és gyárosok vám-differenciát közül az 1932. év előtti évekből származók, adóbonokkal is kiegyenlíthetők. A feleknek csak azt kell igazolniuk, hogy a befizetendő vámkülönbséget nem újabb keletű, mint bezarólag az 1931-ik év.

PRAKTIKUS MEGOLDÁS.

Cinege ur kezét mos és törülközőt kér a feleségétől.

— Nincs tiszta, tegnap mosás volt. Tartsd ki a kezét az ablakon, majd megszárad.

— Jó, jó, — mondja a férfi, — ez most még megy, de én holnap ülfürdőt akarok venni...

— Feltalálták a mesterséges gumit. Buenos Ayresből jelentik: Az argentinai szabadalmi hivatal szabadalmi jogot jegyzett be egy vegyész-mérnök mesterséges gumí előállítására vonatkozó szabadalmára.

Bizonyos azonban az is, hogy a bécsi főrangú hölgyek között valóságos hisztériás pánik uralkodott ezekben az években: ki, hogyan tehesse magát minél kellemetesebbé az Adonisznak éppen nem mondható művésznek. Boldog volt ez a grófné vagy báróné, aki modellt ültetett Makartnak — és pedig lehetőleg aktban.

Makart ekkor dolgozott élete egyik főművén, a Dürer egyik útínapló-jegyzete alapján festett „V. Károly Antwerpenbe való bevonulásán”. Az óriási méretű képet elkészülte után a művész az osztrák Künstlergenossenschaft javára kiállította. Fár hét alatt 34.000 ember nézte meg a képet. A belépőjegyekből 13.000 forint gyűlt egybe s ez az összeg olyan hihetetlennek tetszett, hogy az egyesület vezetősége a leszámolásakor külön irathat megkérte Makartot, fogadja el a felét visszatérítésképpen, mert az egyesület nem veheti a lelkére, hogy az egész összegből fassza meg a műalkotóját.

A bécsiek társasjátéka

A 34.000 embert persze nem a tiszta műélvezet vágya hajszolta a kép megtekintésére. Dürer anekdotaszertí feljegyzése elmeséli, hogy amikor habsburgi V. Károly császár bevonult Antwerpenbe, az ottani polgárok — boldogságuk megfelelő illusztrálására — saját asszonyaikat és leányaikat meztelenre vetkőztetve küldték a császár elé, annak diadalmenetébe, ezzel hangszílyozván odaadásukat. Hát Makart aztán ezt a témát alaposan kiszigerezte s olyan húsorgiát vonultatott fel a vásznán, hogy a jó bécsi burgereknek kétfelét állott tőle a fülük. De talán még ez az érzelmi motívum sem lett volna elegendő 34.000 embernek a megmozgatására. Ellenben akkor egy új társasjáték kezdődött: eltalálni, vajjon a sok pucér nő-

alak közül melyik kit, minő osztrák dímát ábrázol? Aminek aztán egy csomó párba és becsület-sértési pör lett a következménye.

Ilyen bevezetéssel indult el a kép a párisi világkiállításra — Németországon keresztül. A német sajtó megiehetősen egyhangú elutasítással reagált. „Ügyes dekorátor” volt az általános vélemény Makartól, s még aki szebbet is akart róla mindani, az is csak így foglalta össze a véleményét: „zszenális kárpitossegéd”. S hozzáfűzték, hogy Makart, a selymek, bársonyok, brokátok bosszorkánytáncát csak azért pingálja vásznára, mert ezzel akarja leplezni rajztudása hiányosságát. Valamicske igaz volt is ebben a kritikában. A párisi sajtó ugyancsak hüvösen fogadta a képet. A rideg hangulat azonban egyszerre csak fölengedett. Itt-ott melegebb hangok hallatszottak: kiderült, hogy Ferenc József személyes sértésnek vette a hideg fogadtatást. Diplomáciai közbelépésre aztán végül mégis sikerült elérni, hogy a vászon megkapta a kiállítás nagy aranyérmét.

Skandalum, skandalum...

Nem kisebb skandalumok és szenzációk fűszerezték a Landau bankár firenzei villája számára készült „A pestis Firenzében” című óriási képet, amelynek igen jellemzően máig sincs végképp megállapított címe, mert „A hét főbűn”, meg „Egy vén kéjenc álma” címen is szokták idézgetni.

A bécsi 1873-iki nagy világkiállítás számára egy műkereskedő megrendelésére festette a „Catarina Cornaro” című festményét. A műkereskedő a Künstlerhaus első emeletének csupán a bérletért kifizetett 38.000 forintot, bírva az „V. Károly” láogatottsági sikerében. A kiállítással együtt a műkereskedő számlája is csöddöt mon-

Új házi rend-szabályza- tot készítettek elő Ara- don.

Az aradi Háztulajdonosok Szindikátusa már régóta szorgalmazza az illetékes hatóságoknál a házak belső rendjére vonatkozó új szabályzat megalkotását. A jelenlegi szabályzat még 1896. évből származik és így nem felel meg a mai élet követelményeinek, teljesen elévült.

Minthogy az illetékes hatóságoknak egyéb sürgős és halaszthatatlan ügyek miatt nem volt eddig idejük arra, hogy egy új szabályzatot dolgozzanak ki, ezért ezt a Szindikátus vállalta magára. Olyan szabályrendeletet alkotott, amely a mai követelményeknek úgy a város, mint a háztulajdonos és a bérlők igényeinek megfelel és a házak zavartalan rendjét biztosítja. Ezt az új szabályzatot Arad város interimár bizottsága rövid időn belül tárgyalni fogja és reméljük, hogy még a folyó év őszére életbe fog lépni.

Ez az új szabályzat magában fogja foglalni a bérlőnek összes súlyos cselekményeit és mulasztásait, amelyek nagy mértékben megzavarhatják a háznak a rendjét és a csendjét, amelyek miatt a tulajdonosnak joga lesz a bérletet felmondani. Fel fogja ölelni azokat a kisebb cselekményeket, amelyek miatt a rendőri cselekmények pénzbírságot fog kiadni. Végül magában fogja foglalni azokat az intézkedéseket is, amelyek a bérlők érdekében biztosítani fogják a házban a szabad közlekedést, a testi épséget, stb., még az idegenek részére is, akik a házban megfordulnak.

ÜZENET A MENYORSZAGBÓL

Papucs ur az anyós temetéséről jön haza és utközből az orra elé pottyann egy tégl. Majdnem agyonüti. Papucs ur először rettenetesen megijed, aztán hamiskásan az ég felé int és így szól:

— Mi az, mama, hát te már odafent vagy?

JULIU LINK

Dentist—Fogász

diplome medaille

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6.
(v. Arany Szarvas-épület)

dott; a Makart műveinél már szokványos botrány azonban ezúttal sem maradt el: a képen élethűen ábrázolt összes urak és hölgyek ugyanis a képleplezés örömeire nagy murit rendeztek Makart műtermében a korhű kosztümökben, illetőleg — azok nélkül. Ez a kép is (amely ma a berlini Nationalgalleriában van), mint a többi alkotása Makartnak, menthetetlenül pusztulásra van ítélve. A művész, csakhogy minél ragyogóbb effektusokat hozzon ki ecsetje alól, bőven alkalmazott bitumet, kopállakkal s hogy minél gyorsabban rakassa fel a színeket, egyre csak szikkatíval dolgozott. Az aszfalt áttör a szarítósanyagok miatt megrepedezett festékrétegek mögül s rövid pár évtized múltán csak amorf fekete foltok hirdetik majd Makart egykori nagyságát.

Egy díszmenet s annak furcsa indoka

Diadalának tetőpontjára akkor jutott el Makart, amikor Ferenc József és Erzsébet házasságának ezüsfordulójára nagy történelmi díszmenetet rendezett meg a bécsi Ringen. Az ünnepséget egybekapcsolták a Votiv-templom felszentelésével, — ami már magában meglehetősen groteszk ötlet volt. Ezt a templomot tudvalevőleg — főként magyar mágnások és főpapok nem egészen önkéntes adományaiból — annak az emlékére építették, hogy Libényi János szabósegéd merényletet követett el Ferenc József ellen. A merénylet indoka tudvalevőleg az volt, hogy a szabósegéd meg akarta bosszulni, amiért a nővérét a fiatal császár elcsábította. A merénylet nem sikerült s halálából elhatározták a Votiv-templom felépítését. Ezt az alkalmat egy 25 éves házassági évfordulóval egybekapcsolni, meglehetősen merész vállalkozás volt.

Makart persze az ilyen rejtettebb gondolatok-

ALKALMAZHATÓ-E A VISSZATARTÁSI JOG MINDEN TÁRGYRA VAGY DOLOGRA VONAT- KOZOLAG?

A szajnai törvényszék határozata, amely azonban a mi viszonyainkra is érvényes

A végzett munkáról szóló törvény rendelkezései szerint az iparosnak visszatartási joga van a birtokában levő tárgyakra a maga munkadíja erejéig. Ezt a törvényes jogot, vagy ahogy helyesen nevezik, törvényes visszatartási jogot azonban nem teljes egészében és nem minden körlát nélkül gyakorolhatja az iparos. Tudnia kell tehát, hogy mit lehet és mit szabad visszatartania. Itt az iparosnak a maga jó érzésén kívül a jogi érzelmeit is igénybe kell vennie. A franciaországi Szajna-megyében egy temetkezési vállalkozó nem akarta kiadni a holttestet, míg ki nem fizették az elhunyt után járó szállítási költségeket. A törvényszék azonnal közbelépett és kimondotta, hogy a holttest nem kereskedelmi tárgy, így nem lehet visszatartás tárgya sem. Azonban azért sincs helye a visszatartásnak, mert csak más dolgát lehet visszatartani. Már pedig a holttest kinek a tulajdonát képezi? A holttest tartozhatik egy családhoz, egy személyhez, egy társadalmi közösséghez, de ez is csak érzelmileg, mert a holttest az anyaföldé. Különböző is az emberi test, helyesebben az emberi szabadság visszatartási joggal nem korlátozható.

Hogy hogyan és mit jogosult az iparos visszatartani, más alkalommal tárgyaljuk.

DER FLIRT.

— Ist Anny brünett oder blond? — fraegt Kurt Herbert.

— Das weiss ich nicht, — entgegnet er, — wir treffen uns nur immer im Kino.

SCHWERER FALL.

— Mir ist, als hätt ich Blei in den Gliedern.

— So, da setzen Sie sich noch auf meinen Hut.

AMI EGY KISSÉ SOK . . .

— Mór, mondj egy példát arra, hogy mi az a tulzott kívánság.

— Ha egy macsezt ráteszünk a gramofonra és azt kívánjuk, hogy Gounod Ave Máriáját játssza

kal nem törődött: számára az volt a fő, hogy buja fantáziáját most korlátlanul kiélhetti. Az anyagi eszközök csakugyan korlátlanul rendelkezésére állottak; az összea hatóságok, a katonaság, a rendőrség, a város, mind-mind az ő parancsnoksága alá tartozott. Egy napra visszavarázsolta Bécsbe a középkorba s az összes céhek és mesterségek, a fegyveresek, a főurak, a papság, mind korhű kosztümben vonult el a császári pár óriási sátra elé. Négven nagy kocsi következtek egymásután a különböző foglalkozási ágak. Az utolsó kocsi előtt, lovas bandérium közepén, aranyszerszámtól ragyogó hófehér ménen, fekete bársonyruhában, fehér tollas barettel a fején maga a művész s utána következtek a művészetek allegóriái, a legmagasabb ponton Makart saját lányával, mint a művészetek istennőjével.

A külföldi sajtó külön tudósítókat küldött az ünnepségre. A párisi Figaro az egész első oldalát a felvonulás leírásának szentelte (amiért a szerkesztő is, meg a riporter is megkapta a halás császártól a Ferenc József-rendet). Makart boldog lehetett: soha művész még ilyen óriási esz-közökkel ilyen nagyszabású ünnepséget nem rendezhetett!

Makart és Munkácsy

Azaz, csak boldog lehetett volna. Mert ezúttal is mindenféle féltékenységi botrányok középpontjába került, ami önmagában talán nem is túlságosan bánthatta, mert hiszen a hírnévnek ezt az ámokfutóját csak kiélgezhette, ha a neve ilyen vonatkozásban is világgá repül.

Azonban sokkal súlyosabb gond emésztette őt ezidőtájt. Párisban egy magyar piktor neve kezdett világhírre kapni s ennek a magyar mesternek méltatása a komoly kritika részéről sokkal

CSALÁDI TRAGÉDIA.

— Hogy van a kedves férje, a Veréb ur? — kérdezi a Galamburaság Verébasszonytól.

— De, kedves szomszéd, hát nem tudja, hogy el vagyunk válvá?

— Véglegesen?

— Óh nem! Csak ágtól és aszfalttól.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa achite restanta in interesul lor propriu, fiindca in conformitatea §-lui 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, decedarea membrului, decedarea intre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente dupa urmatoarii membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetke. Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozása járulékaikkal hátralekban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A. csoportban 797. Sot. lui Francisc Kádár Ferencné, 793. Vad. lui Jacob Klieger Jakabné, 794. Vad. lui Ludovic Kovács Lajosné.

In grupa B. csoportban 788 Ielca Petkovics Jelka.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de decedare a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de decedare sunt scadente pana la numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálozás járuléka a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban 713. Emanuel Klein, 714. Vad. lui Stefan özvegy Andriška Istvánné.

In grupa II. csoportban 810. Emanuel Klein, 811. Mihai Kuborcsik Mihály.

Totodată rugăm membrilor nostri, să se prezinte în biroul nostru spre schimbarea carnetelor conform dispozițiilor statutelor noastre apărute în No. 169. al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerint már életbelépett új alapszabály értelmében a könyvecskéik kicserélése végett a Csoport irodájában megjelenni szíveskedjenek.

őszintébb és önkéntelenebb volt, semmint a Makart sikereinek diplomáciai közbelépésekkel és rendjelekkel alátámasztott regije. Ez a magyar művész Munkácsy Mihály volt. Amikor Makart néhány év múlva elhunyt, a párisi sajtó nyíltan azt írta, hogy a Munkácsy sikerei miatt való tehetetlen féltékenységek okozta, vagy legalább is súlyosította el Makart betegségét.

Erről persze ilyen formában szó sem lehetett. Makartot 44 éves korában a betegség vitte el, amikor az zenének örökletes kiváltsága: Nietzsche, Munkácsy, Ady Endre és annyi más lángészén keresztül.

Makart viselkedése mind excentrikusabbá vált az utolsó években. Annyi delikát incidens, annyi hangos botrány fűződött hozzá, hogy végül arisztokrata-barátai sorra visszavonultak tőle. Csöndes visszahúzódásuk pánikszzerű menekülés lett, amikor egy Bertha Linda nevű orosz táncosnőt vett feleségül.

Ettől kezdve rohamosan zuhant a vég felé. 1884 augusztusában örültségi dühroham tört ki rajta, s október 3-án meghalt.

Életében fantasztikus vagyonekat keresett, de amikor meghalt, semmi pénz nem maradt utána. Feleségének szerencsére, volt saját, korábban megkeresett vagyona. Két gyermekét pedig 10-10.000 forintba biztosította egy bécsi biztosító intézetnél.

Temetésére azonban még egyszer kivonult egész Bécs, az udvarral az élen. Olyan gyászünnepeket kapott, amint csak a spanyol etikett szerint élő és haló bécsi udvar tud rendezni. Többek között kétezár fáklya művész-társa sorakozott a koporsóját vivő fourgon köré.

Típozt. ERDELYI HIRLAP nyomda.